

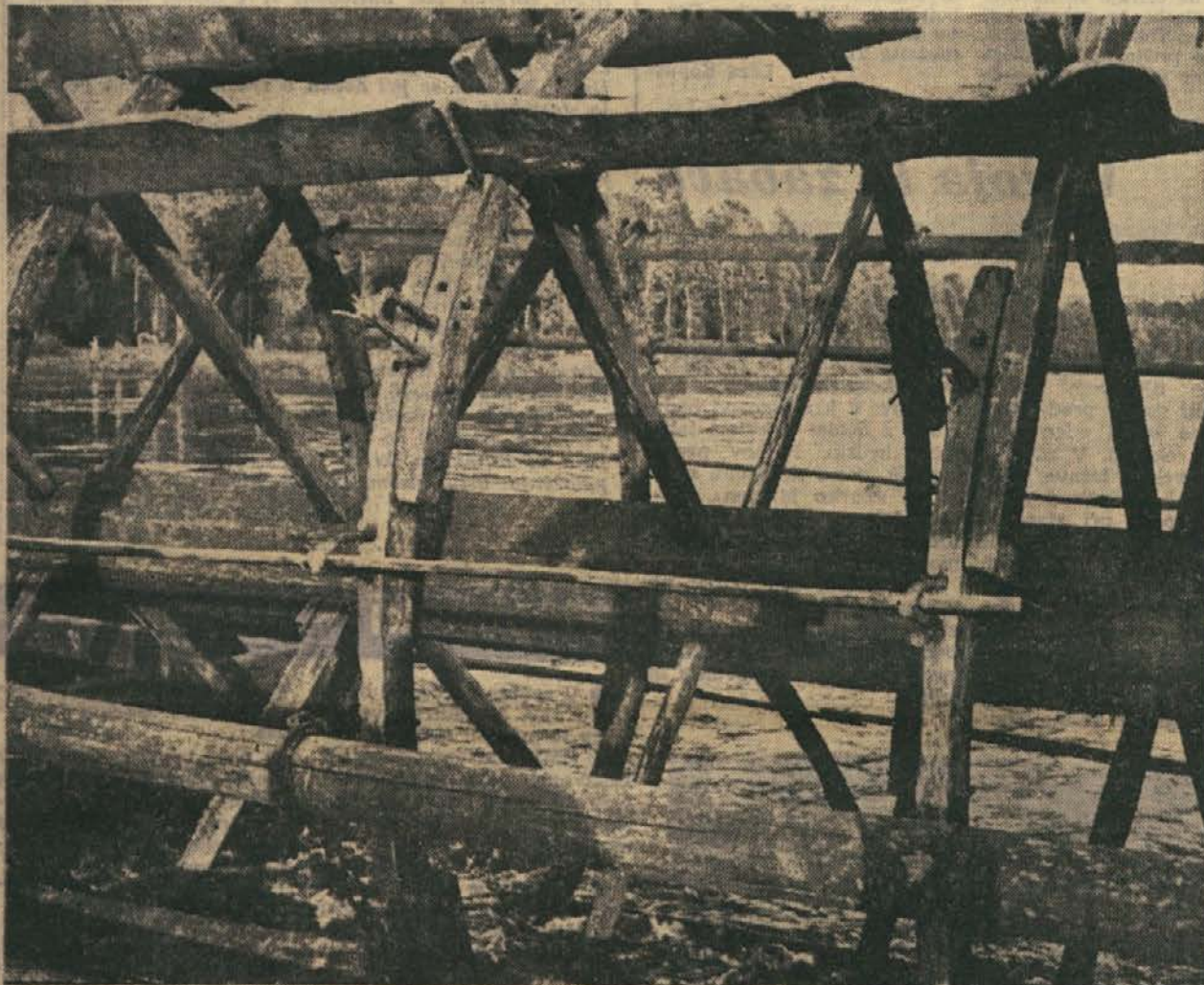
katedra

MARIBORSKIH ŠTUDENTOV

»KATEDRO« mariborskih študentov izdaja Zveza študentov Jugoslavije Odbor mariborskih visokošolskih zavodov • Urejuje uredniški odbor, glavni urednik Darko Pašek, odgovorni urednik Feri Horvat • Katedra izhaja vsako drugo sredo • Naslov uredništva je: Maribor, Gregorčičeva 30, telefon 35-96 • Tekoči račun: 604-13-608-70 (za Katedro) • Tiska Časopisno podjetje »Mariborski tisk« • Cena 30 din

MARIBOR
5. APRILA 1963
ŠTEVILKA 13
III. LETNIK

II. IZDAJA

MURA

posnetek: S. Pušenjak

STRAN 6-7:

Srečanje pod velikanko

PABERKI Z VELIKEGA PLANŠKEGA TEKMOVANJA V SMUČARSKIH POLETIH

STRAN 10:

nemirna polica

(LIST IZ SLOVENSKE ZGODOVINE KOT GA BERE ŠTUDENTI)

Kuku, je reklo sonce in posijalo.

Ni ga motila niti napoved vremenoslovcev, da bo deževalo, niti smučarji, ki so pozabili, da ni več zime, niti 30 komercialistov, ki so padli na matematiki.

Sli so po cesti, pa so se ustavili.

Drugi so se vsedli na kavarniška okna in si prižigali cigarete. Niso videli onih, ki so pri oknu šahirali, samo poslušali, poslušali so topot tankih, srednje tankih in debelih pet, ki so hodile mimo.

Oni so govorili o svojih načrtih.

Drugi so premlevali iste načrte, ki pa niso bili njihovi.

»Ko se bova poročila, bova kupila avto,« mu je rekla pred nekaj meseci. V soboto sta bila na magistratu. Smehljalo se je sonce.

»Pazi, omet odpada!« je rekel stari oče. A oni, s polnimi prgišči življenja in zne, s hudomušnimi očmi ... lovile so žarke v skrbno privzdignjene frizure.

Nekje so začeli sekati drevored. Ljudje, ki so hodili mimo, niso mogli razumeti, da bo tod speljana nova, lepša cesta. Zmotili so listne popke, ki se niso še odprli.

Nekomu je spomin zašel za leto dni nazaj, postal je sentimentalen. In tako se je skupina ustavila pred samopostrežno restavracijo in ugotovila, da bo tukaj postajala še nekaj mesecev, dokler bo sijalo sonce in ne bo treba hoditi niti na predavanja niti na vaje.

Peter je razlagal Manji o igri golobov na strehah, Manja je bila nasmeh.

Odšli so v predavalnico in vsak je na skrivaj utrgal kosček sonca in modrega neba.

»Kdo več, so si mislili, »mogoče bo zopet odšlo.«

Čudno, še vedno je tu.

ZABELEŽIL: I. VAJGL

Ni dolgo od tega, kar so začele z delom mladinske politične šole. V njih je vključenih tudi mnogo dijakov. V zadnjih dveh letih je končalo te šole okrog 200 slušateljev iz vrst dijakov.

Kako poteka delo mladinske politične šole? Ustanovitelj je občinski komite ZMS, tehnično izvedbo pa prevzema Delavska univerza. Šole imajo enega ali dva oddelka s 40 slušatelji. Program dela je kar se da raznovrsten. Mladi kažejo največ zanimanja za predavanja o zunanji politiki naše države, NOB, zgodovini delavskega gibanja o ekonomskem razvoju občine, okraja, republike. Predavanja trajajo skupno 90 ur in obsegajo okrog 20 tem. Opaziti je, da se posamezna vprašanja obravnavajo preveč široko, ni opaziti poglobljenega študijskega obravnavanja nekaterih vprašanj. Zato so v nekaterih šolah uvedli razprave po grupah, ki jih vodijo strokovnjaki. Predavatelji so se premalo posluževali AV sredstev in drugih pripomočkov, da bi z

njimi popestrili pouk. Ob koncu pouka slušatelji navadno polagajo zaključni izpit. Ponekod so delali tudi seminarske naloge na terenu. Zaključni izpiti so bili v obliki razgovorov.

Velik problem je bila marsikje slaba kadrovska priprava. Organizacija LMS je določila mladince za obiskovanje šole, samo da bi zadovoljili število, ne oziraje se na resnične potrebe in sposobnosti mladincev. Tako se je dogajalo, da je prišlo do neljubega izostajanja in kazni. Na srečo

so bili takšni primeri redki.

Ponekod so v mladinskih aktivih posvečali premalo pozornosti mladincem, ki so obiskovali politično šolo, niso jim dajali nobenih nalog, drugod so jih zopet preveč zaposlili, tako da so začeli zanemarjati svoje osnovne dolžnosti.

Da pa so MPS dosegle lepe uspehe, nam kaže tudi dejstvo, da sta bili šoli v Murski Soboti in v občini Maribor-Center nagradjeni z izbranimi deli tovariša Tita.

Lara Kopus

Vzgoja in zabava

Pred kratkim sem obiskal mladinsko organizacijo na terenu Talcev. Mnogo sem že slišal o njihovem delu, posebno o njihovem klubu. Ustanovili so ga pred letom dni in je sedaj eden najboljših v okraju. V začetku so imeli velike težave, vendar so njihova prizadevanja našla podporo pri starejših tovariših na terenu. V klubu se zbirajo vsi: od najmlajših, ki večinoma gledajo televizijo, do najstarejših, ki obiskujejo predavanja, šole za starše in marksistični krožek. Priznati moram, da sem si prej drugače predstavljal življenje v takšnem klubu. Glav-

gih je, da bi lahko ustanovili kulturniško sekcijo, v kateri bi delovali lutkovni krožek, dramska in recitacijska sekcija in skupina glasbenikov. V kratkem pa bodo začeli z delom nekateri tehnični krožki. Njihov predstavnik je na skupščini aerokluba »Zarko Majcen« sporočil željo mladine, da bi na njihovem terenu ustanovili modelarsko sekcijo.

Delo kluba vodi odbor po programu, ki je res zelo pester. Povedali so mi še, da bodo spomladi organizirali razna športna tekmovanja in izlete.

-ol-

Kaj bomo študirali

Vedno večja potreba po zobozdravstvenem kadru je narekovala ustanovitev Višje stomatološke šole v Mariboru. Ustanovljena je bila jeseni 1961. Šolanje traja tri leta. Prvi diplomanti bodo predvidoma končali šolanje jeseni.

To šolo bi priporočali vsem, ki se zanimajo za medicino in imajo veselje do bioloških predmetov. Študij zdravstva je obširen in človek, ki se hoče na I. stopnji usposobiti za zdravstveno službo, se mora študiju v celoti posvetiti. Na šolo se lahko vpeljejo vsi, ki so z uspehom končali srednje šolo.

Kakor smo že omenili je največji poudarek na bioloških predmetih. V prvem semestru poslušajo predavanja iz kemije, fizike, biologije, normantne morfologije, zobnega organa, uvod v stomatologijo in predavanja iz predvojaške vzgoje (osnove prve pomoči). V drugem semestru pa so predavanja: normalna morfologija, predklinična protetika, boleznih zoba, medicinska psihologija in predvojaška vzgoja.

V naslednjih letih pa se študentje podrobneje spoznajo s svojim bodočim poklicem. Spoznajo pa se tudi s specialnimi predmeti, kot so: interna in splošna kirurgija, porodništvo, rentgenologija.

V vseh semestrih je velik poudarek na praktičnih vajah. V začetku so vaje na fantomih (to so modeli v mavcu), pozneje pa v ambulanti šol.

Šola daje splošno medicinsko razgledanost. Po končani prvi stopnji, je mogoče nadaljevati študij na medicinski fakulteti v Ljubljani, ker je program v celoti prilagojen programu I. stopnje medicinske fakultete v Ljubljani.

Razlika je edino v načinu podajanja materije (v Ljubljani poteka predavanja po ciklusih), pri razporeditvi po semestrih in pogojih med semestri.

Objektivna možnost za dokončanje študija v roku je slaba vsem. Potrebna je volja in prizadevanje. Vsak izpit je treba delati v prvem roku.

Diplomanti se lahko po končani prvi stopnji zaposlijo v zobozdravstvenih ustanovah in ambulantah. Naziv diplomantov še ni določen. Naziv bo ali diplomiran stomatolog ali pa višji tehnik.

ni namen kluba ni zabava, ampak izobraževanje in vzgoja. Na predavanjih se proti pričakovanju zbere vedno veliko število ljudi.

Tudi za družabno življenje je poskrbljeno. Vsakih štirinajst dni priredijo ples. Vsak teden je nekaj na programu. Ob večjih praznikih imajo proslave. Zadnje so imeli ob 8. marcu. Izvedel sem tudi nekaj o njihovih načrtih, čeprav o tem neradi govorijo. Saj veste, lahko se zgodi kaj nepredvidenega. Zelja mno-

Seminar Počitniške zveze

Pretekli mesec je Izvršni odbor PZ mariborskega okraja organiziral v Lovrencu na Pohorju dvodnevni seminar za funkcionarje PZ. Udeležilo se ga je večje število blagajnikov, tajnikov in predsednikov družin PZ iz celotnega mariborskega okraja. Glavne točke seminarja so bile: propaganda, administracija in vloga Počitniške zveze v mladinskem turizmu. Udeleženci

Dopisniki - Dopisniki

● V soboto zvečer je bil v domu JLA brigadirski večer, ki ga je priredil občinski komite ZMS Maribor-Center. V zabavnem programu so sodelovali dijaki vseh mariborskih srednjih šol. Po programu je bil ples.

● V SNG je bila v ponedeljek podelitev odlikovanj najboljšim brigadam v mariborskem okraju. Po podelitvi je bila za brigadirje predstava: Otroci Apokalipse.

● Na KSS so ustanovili radio-amaterski krožek, ki ga vodi tovariš Raner. Sestajajo se dvakrat tedensko. V začetku delovanja so poslušali predavanja o osnovah radio-amaterstva.

● Marksistični krožek na KSS šteje 20 članov. Veliko razumevanje pri njihovem delu jim je pokazalo vodstvo šole.

Predelali so že važnejša poglavja iz del Marksa in Engelsa.

● Pred kratkim je začel z vajami zabavni orkester na tekstilni tehnični šoli. Do sedaj so morali za proslave in ples vedno plačati gostovanje kakšnega orkestra.

TEDEN BRIGADIRJEV NA CELJSKI GIMNAZIJ

Pred kratkim se je zaključil Teden brigadirjev, ki ga je organiziral mladinski aktiv na celjski gimnaziji. V okviru tedna so bila po mladinskih urah predavanja in razgovori o delu in življenju v brigadi, ki so jih vodili mladinci, udeleženci ene ali več delovnih akcij. Prvi razredi so si ogledali film »Prekobrojna«. Teden pa je bil zaključen z brigadirskim večerom.

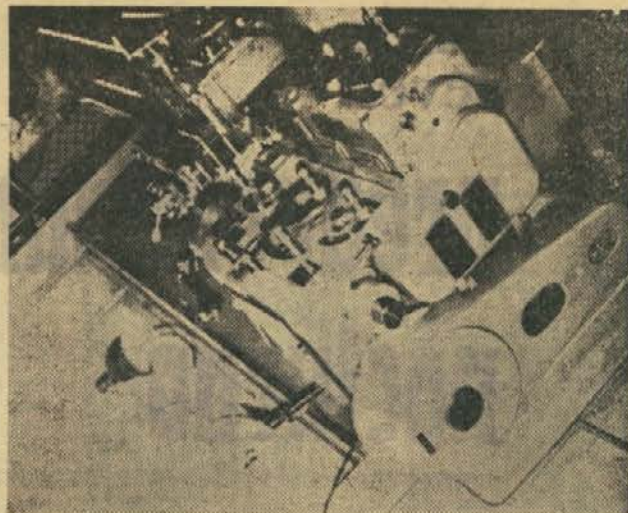
Ni težko uganiti, zakaj je aktiv organiziral ta teden. V letošnjem letu so za razliko od prejšnjih let pred gimnazijsko mladino večje obveznosti glede udeležbe na MDA. Iz Celja bo po neuradnih podatkih odšlo na razne akcije kar osem brigad, kar pomeni v primerjavi s prejšnjimi leti znatno povečanje, zato pa čakajo tudi gimnazijce večje odgovornosti.

Gimnazijci so imeli v letošnjem letu že dve akciji lokalnega značaja — odstranjevali so sneg z ulic.

»Za brigado je nujno potrebna fizična priprava...« so dejali mladinci, ki so akciji organizirali, »če hočemo, da bodo naše brigade fizično dovolj močne...«. Čeprav so bile te besede izrečene bolj v šali kot pa zares, so na obeh akcijah dosegli kar lepe uspehe.

B. M.

Ekonomsko - društveni aspekti automatizacije

Piše:
**FERI
HORVAT**

Automatizirano proizvodnjo pa ne ide na trg množica raznih izdelkov, največ enotnih tipiziranih in standardiziranih, kajti avtomatski stroj meče dan množico istovrstnih izdelkov. Individualna proizvodnja se s tem čelje bolj umika v ozadje, ker so stroji na enoto take proizvodnje zelo caki. To zahteva nujno kooperacijo integracijo. Podobno se pojavlja pri potrošnem blagu. Individualna okus postaja za proizvodnjo vse manj pomemben oziroma dobiva širši, užbež značaj.

Ze pri obravnavi stroškov smo ugovili, da je avtomatizirana proizvodnja neelastična, kar prihaja na trgu izraza v neelastični ponudbi. Obrt-podjetje, kjer so fiksni stroški sorazmerno nizki, se lahko prilagajajo kvantitativnemu in kvalitativnemu glavnju povpraševanja. Pri avtomatizirani proizvodnji to ni mogoče. Zato konkurenčno manevriranje ni možno. Kapacitete so praviloma statistotno izkoriščene. Če pride na trgu konjunktura, podjetje le-te ne more koristiti, ker je volumen proizvodnje določen z avtomatskimi stroji (zamentiran) in se ga ne da povečati z novih investicij.

S temi problemi pa se aktualizira treba po boljši vsestranski analizi a, kjer mora biti proučevanje mnogoblije in dolgoročneje.

Vpliv na potrošnje je vsekakor ugovil. Osebnih prejemki se povečajo in m naraste kupna moč prebivalstva. Ilična blaga se poveča in s tem nate ponudba, kar po tržnih zakonih zročji padec cen, če produkti mnoe proizvodnje že zaradi večje rentnosti niso cenejši. Večje duhovno intelektualno angažiranje človeka narekuje tudi potrebo po večji du-

hovni in nematerialni potrošnji (družbeni standard). Na obe obliki potrošnje ugodno vpliva narodni dohodek.

6. NESORAZMERNOST RAZVOJA

Strokovnjaki trde, da je možno avtomatizirati 35 odst. celotne proizvodnje. V ZDA pravijo, da jo bodo avtomatizirali do 50 odst. Možnost uvajanja avtomatizacije v posamezne panoge pa je precej različna. Uvaja se predvsem tam, kjer je proizvodni proces kontinuiran kot npr. v kemični industriji in metalurgiji, dosti težje pa je v tekstilni industriji, transportu in še težje v kmetijstvu, ker se da avtomatizirati le neznaten del proizvodnega procesa. To pa ima za posledico nadaljnji nesorazmeren razvoj različnih proizvodnih panog. Dejstvo, da nova tehnika ni povsod enako uporabna, narekuje potrebo za gospodarsko razvitost, še bolj pa zahteva v ekonomskem sistemu take instrumente, ki bodo omogočali ustrezen razvoj panog, ki jih ni mogoče visoko avtomatizirati in s tem zagotoviti skladnost razvoja, ki je ekonomska nujnost.

7. NEKATERI MEDNARODNI ASPEKTI

Prejšnje ugotovitve nam kažejo, da avtomatizirana proizvodnja nujno prerašča meje ene države. Nerazvite države so zaradi nizke akumulativnosti in ob dejstvu, da so enake investicije zato v nerazviti državi dražje kot v razviti, v znatno slabšem položaju. To ima za posledico poglobljanje prepada med razvitimi in nerazvitimi ter postavlja v še ostrejšo luč sedanji problem odnosa med razvitimi in nerazvitimi. Dimenzije trga, kjer se pro-

daja blago masovne proizvodnje, preraščajajo ne samo države, temveč tudi blokvske meje in se razvijajo v splošno mednarodno tržišče. Karakter avtomatizirane proizvodnje tudi s tehničnega vidika zahteva mednarodno delitev dela, kooperacijske odnose in integracijo proizvodnje posameznih držav.

Skratka: modernizacija in avtomatizacija produkcijskega procesa posredno in neposredno prerašča teritorialne meje in čedalje močneje zahteva odstranitev ekonomskopolitičnih pregrad za vsestransko sodelovanje in preraščanje nekega narodnega gospodarstva.

III. ZAKLJUČEK

Iz obravnavanega je bilo sproti razvidno, kateri so družbeno ekonomski problemi pri uvajanju avtomatizacije, iz česar lahko tudi vidimo, kakšen je vpliv na odnose. Zato se na koncu omejimo le na nekaj pavšalnih ugotovitev.

I. Problem delovne sile in zaposlenosti postane v kapitalizmu še bolj akuten in zahteva drugačnih in uspešnejših rešitev v socialni politiki nasploh.

II. V obravnavi vprašanja stroškov in investicij vidimo, kako močno se

uveljavljajo merila družbene rentabilnosti ter prihaja še bolj do izraza družbeni značaj proizvodnje.

III. Tehnični karakter avtomatizirane produkcije, kakor tudi problem realizacije onemogočata individualno prepuščanje delovanju tržnih zakonov in zahtevata planiranje v gospodarstvu.

IV. Tehnični in ekonomski razvoj v tej smeri zahteva drugačne mednarodne odnose, zakaj tudi prosperiteta razvitih je odvisna od napredka nerazvitih.

V. Avtomatizacija pomeni še večje podružbljenje proizvodnje, kar zahteva tudi temu ustrezno razdelitev in spremembo odnosa, to pa pomeni še hitrejšo negiranje kapitalističnega načina proizvodnje.

Iz tega vidimo, da je v naši socialistični stvarnosti bistven problem pri uvajanju avtomatizacije akumulativnost, potrebna znanstvena organizacija dela, ustreznih kadri in drugi faktorji materialne osnove napredka produkcije, medtem ko je v ekonomsko političnem sistemu veliko ugodnejših možnosti za uvedbo novega tehnološkega procesa.

KONEC

VIRI: Ekonomska revija, Ljubljana; Ekonomika preduzeča Beograd

● Brigadirji na delu

Pred začetkom del na zadnjem odseku ceste Bratstva in enotnosti je Glavni štab MDB sklical tiskovno konferenco, na kateri je glavni komandant Zdravko Krivina seznanil prisotne s programom letošnjih zaključnih del na Avtocesti.

Zadnji odsek Avtoceste je dolg 60 kilometrov, poteka pa od Osipaonice do Beograda.

Pričetek del na Avtomobilski cesti Bratstva in enotnosti je bil leta 1948. Trasa za zadnji odsek Avtomobilske ceste je speljana od Osipaonice po dolini reke Ralje, ob naseljih Kolari, Umčari, Mali Požarevac, Vrčin in je severno od Avale speljana v Beograd.

Določen je doslej najkrajši rok za izgotovitev odseka, od 1. aprila do 20. oktobra.

Pred mladinskimi delovnimi brigadami, ki bodo letos delale na Avtomobilski cesti stojijo sledeče naloge:

— izkopati 1.600.000 kubičnih metrov zemlje vseh kategorij,

— vgraditi 1.400.000 kubičnih metrov zemlje v nasipe,

— izkopati 290.000 kubičnih metrov humusa,

— izgraditi asfaltno-cementno cestišče v dolžini 60 kilometrov,

— zgraditi 9200 kubičnih metrov podpornih zidov,

— zgraditi dva mostova v dolžini preko 30 metrov,

— zgraditi 6 mostov v dolžini od 6 do 30 metrov,

— zgraditi 180 podvozov,

— zgraditi 14 nadvozov preko Avtomobilske ceste,

— vgraditi 320.000 kubičnih metrov gramoza,

— vgraditi 108.000 kubičnih metrov tolčenca,

— vgraditi 5900 ton bitumna.

Največji objekt na Avtomobilski cesti 1963 je most pri Belem Potoku v dolžini preko 350 metrov.

Pri letošnji gradnji Avtomobilske

ceste bo sodelovalo okrog 25.000 mladincev, razvrščenih po 200 mladinskih delovnih brigad.

Graditelji bodo prebivali v sedmih mladinskih naseljih:

»MLADOST« — Veliki Mokri Lug,

»IVO LOLA RIBAR« — Beli Potok,

»BORAC« — Vrčin,

»PROLETER« — Mali Požarevac,

»UDARNIK« — Umčari,

»MLADI GRADITELJ« — Vodanj,

»BUDUČNOST« — Kolari.

STEVILKO SO UREDILI:

Glavni urednik:

Darko Pašek

Odgovorni urednik:

Feri Horvat

Tehnični urednik:

Peter Kancler

RUBRIKE:

● Notranja: A. Golčman

● Kultura: I. Herga

● Srednješolci: S. Puki

● Film: V. Štrukelj

● A. Košak

● Sport: P. Kancler

● Humor: D. Vrtovec

ZACETEK DEL NA AVTOMOBILSKI CESTI BRATSTVA IN ENOTNOSTI

janez
sever:

predpomladni nocturno

Z NEKAJ TISOČAKI, KI JIH JE IZPROSJAČIL OCETU, JE ZAPUSTIL DOMAČE LOGE IN POLJANE. PRELEZEL JE ZRELOSTNO SKUŠNJO IN SPOZNAL POSTARJA, KI PRINASA ŠTIPENDIJO. DA MU NE BI NIČE OCITAL DRUŽBENE NEDEJAVNOSTI, JE SEL TAKOJ NA ODBOR IN SE PREDSTAVIL TOPLAKU KOT NAJRESNEJSI KANDIDAT ZA SUBVENCIJO. POSTAL JE, NAJRESNEJE GLEDANO, ČLAN DRUŽBE. STUDENT.

Štipendijo, subvencijo, stanovanje ima. Pogoje na šoli tudi. Na enem izpitu je sicer pogrnil, vem, ne po svoji krivdi. Profesorju se je takrat rodila hčerka. Medtem je že spoznal »samopostrežni bif«, halo z visokim »C«, »džu box«. Po vrhu vsega so tisti izpiti sovpadali z duševno krizo, ki jo je izzvalo dogajanje v Albaniji in smrt Merylin Monroe. Postal je človek z zavidično družbeno afirmacijo. Kdo drugi naj vstaja vsak dan ob šestih, da dobi prostor v študijski čitalnici, kot tisti tipl, ki kot pisarniški molji vsak dan čepijo notri. Vendar je njegovi konstruktivni kritiki nekaj manjkalo. Namreč: zima je bila izredno dolga in brez premoga. Se nekaj: kdaj se naj učijo absolventi? Ali mar dokler so študentje?

»Oprostite, ali je ta sedež prost?«
Njene velike oči so me pričele slačiti. Našobila je usteca in izpuhnila dim.

»Dale«

S finimi, dolgimi, muzikaličnimi prsti si je pobožala zametno mehke ustnice. Postal sem zmeden kakor petošolec. V hipu sem se zavedel, da je to ona. Ona, o kateri sem sanjal, odkar je sonce polizalo sneg. O, bog, priprija je oči. Osem zlepljenih trepalnic. Presedal sem se. Ko je vzela drugo cigareto, sem ji jo prižgal. Začela sva se pogovarjati. O malih stvarih. Hočeš povedati nekaj velikega, v tebi je vse polno, izluščiš pa nesmisel. Vpijala sva se z očmi in besedičila. V sebi sem čutil toplino, ki se je razlivala po meni, me prevzemala, nehote sem se ji pod mizo dotaknil kolen. Kot, da bi strela vsekala na koncu vasi. Bil sem omamljen. Po de-

setih minutah sem ugotovil, da sem zaljubljen. Se vedno vsa govorila o novih ploščah Džona Hallydeja.

»Všeč si mi.« Stisnila mi je roko. Njene besede so odmevale po vseh centrih mojih možganov. Ni mogoče. Presrečen sem.

»Tu je nemogoče vzdusje, ali ne bi šla ven?«

»Tovarišica, plačami!« V koščku sekunde sem ugotovil, da bom naslednji teden jedel »pasulj brez mesa.«

Držeč se za roke, sva počasi, s smehom v očeh, stopala proti parku. Hodil sem samo po zunanem robu čevljev, notranji rob se mi je odlepil. Umazana voda je s piskom zapuščala notranjost čevljev. Med prsti sem čutil pomlad. Danes si bom moral umiti noge.

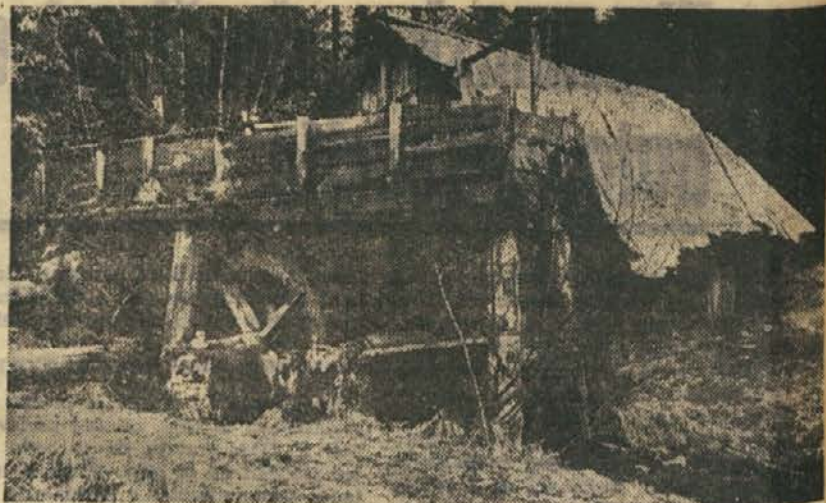
Primoral sem jo, da je ponovila, kako sem ji všeč. Všeč sem ji! In ona meni. Njeno roko čutim, kako mi drsi skozi razmrščene lase. Ljubi me. To mi je postalo jasno, ko sva se preje poljubila. Najini poljubi so kakor križarske vojne; na obeh straneh zapuščajo gore mrtvih spominov, dolgi pa kot — politične ekonomije.

»Zakaj nimava stanovanja?«

»Draga, saj imam garsonjero, ki ima kuhinjo, dnevno sobo in spalnico.«

»Ne, dragi, veliko stanovanje, v predstobi pleteni stoli, omara z aperativi. Svedsko kuhinjo s »sauno«...»

Škoda, da zaradi teme ne morem videti njenih oči. Kadar sanjari, je njen obraz; oči, nos, ušesa, vse — ena sama želja. Ko sva se prej stiskala, sem se spozabil in se preveč oprl z nogo, čutim, kako mi palec cmoka s kazalcem v čevlju.

»To se bova imela, ko končava, kajne, dragi?«

»Da, in pozneje, hčerko!«

»Ne, potem ne bova mogla hoditi plesat in ne prirejati večernih zabav.«

★

Bil sem užaloščen. Vedno sem srečen ob pogledu na družine, ki jih srečujem na nedeljskih sprehodih. Stara dva hodita vzvišeno, on zre predse, ona pa gleda izložbe, otroci žebrajo vprašanja. Ta moja želja je ostanek petošolstva. Že takrat sem se tolažil:

»Vanč, potrpi. Ta štiri leta se boš že nekako premotal skozi, potem pa... Da, potem. Potem ti ne bo treba ure in ure prestopati z noge na nogo pod sosedovim oknom, da bi se te Treza usmili. Takrat boš študent.«

Sedaj sem študent, imam njo, absolventko. Škoda, da ima samo tri izpite več kakor jaz. Toda to ni važno. Važno je, da se ljubiva. Da sem srečen. Koliko več življenja je v Olgi. In kako zna ljubiti. Uboga Treza. Sele sedaj vem, zakaj te nisem mogel imeti rad. Ti si preveč kmečka zame. Še danes nosiš kite, v jeseni »Bata« škornje. Vedno imaš od zemlje in umazane posode razjedene roke, prevelike dlani in široka prsa, ki ti vrejo izza modrčka. Ti sploh ne veš, kaj se pravi ljubiti, ko se potapljaš kakor Orfej z Evridiko v neznanu. Ti pa samo:

»Rada te imam. Ko sem v jeseni pipala repo, me je zeblo v roke. Ne moreš si misliti, kako sem si želela, da bi mi jih ogrel.«

Draga Treza. Lepo te prosim! Midva sva iz različnih svetov. Ne, mislim, da sva sedaj v različnih svetovih. Ne spominjaj me na tiste blatne grape. Zate je pesem, vrisk fantov vračajočih se z veselice. Ne, Treza, jaz sem študent. In Olga je absolvent. Ljubiva se in veva, kaj hočeva. Nad garsonjero je bila sicer malo razočarana, vendar bova že malo potrpeča.

V soboto sva se malo sporekla. Ona me je skregala. Saj si zaslužim. Preveč je še tistega, kot ona pravi, »kmečkega« v meni.

Zopet je v neki družbi pla pelinkovec, ta njen »boleč« želodec. Ker nimam več niti za pasulj brez mesa in ne za pelinkovec, sem ji predlagal, da se greva sprehajati. Zunaj je bilo tako lepo. Imel sem zanjo majhno presenečenje. Zelim se z njo poročiti. To bi ji rad zaupal.

»Stvarno misliš?« je vprašala. Ona je sploh sladka.

»In potem greva sedet v park?«

»Da. Zelim te gledati, kako ti veter ljubi lase in...«

»In potem bi držeč za roke, šla k tebi v garsonjero?«

»Da.«

Bil sem srečen. Olgi sploh ni treba do konca vsega reči. Ona to razume. Bog, kar snedel bi jo, to mojo malo Dragico.

»Poslušaj, ti kmečko teslo!« Otrpnil sem. Nimam kompleksa manjvrednosti, toda ta izraz me spominja na ricinusovo olje.

»Ali si tako zabit, da sploh ne razumeš? Nisj več zanimiv! Ha? Držati za roke. Kdaj bom pa živila? Ali misliš, da sem zato rojena? Da mi zaradi tebe poscané — in k vragu in nija, zabave! Odvisel si!«

Hotel sem nekaj reči, vendar so me že odrinili. Zrl sem v njene velike, tople oči, vendar me niso več gledale. Draga Olga, Dragica, saj to ni mogoče. To ni res. Ali ne? Ze štiri dni te iščem. Vsak večer puščam odprto, tebe pa ni. Pridi, od sestre sem prinesel nekaj jabolk zate, vem, da jih želiš. Pridi.

Toda nje ni. Ze četrto stoletje života in iščem po tem svetu. Vedno najdem nekaj, kar mi razbije srce. Zdej sem pogrnil še na izpitu. Jem tudi ne. To ni važno, samo, da je ne bi bolel želodec, njej pelinkovec pomaga. Potem je vedno vesela. Smole, imam že v tem, da naletim vedno na nekaj, kar ni vsakdanje, dva, trije primeri so takšni.

Kolegu si sploh nisem upal povedati. On tega ne razume. On je študij preveč »k srcu vzela«, venomer čepi ob knjigah. Skoraj bi rekel, da je materialist. Kolega mi je zadnjič dejal:

»Veš tako sem utrujena. Ze komaj čakam poletja, predpoldne študij, popoldne vaje, zvečer študij. Edino razvedrilo mi je, čakanje v vrsti za kosilo v samopostrežni, tam slišim in vidim toliko, da mi ni treba hoditi ne v teater, ne v kino.«

Niti kolegi nimajo razumevanja. Ne bom povedal na katero šolo hodim. To ni važno. Na mojem »faksu« je mnogo takih. Zanjto vem, da je že v srednji šoli težko dojemala, ne, bila je celo prav dobra, toda — v naših očeh — »dudlarka«. Jaz takih ljudi ne trpinim. In tu, pravijo, zopet leze z devetkami, celo z desetkami. Osmič ploh nima. To je strašno. In na mojem »faksu« je mnogo takih. Toda, ali je to pošteno? Pošteno do nas, ki se ne moremo boriti proti profesorju, ker je slab. Pošteno do družbe, kajti sedaj se res lahko nadudlaš, toda pozneje? Vprašam vas, v čem je smisel trgovine, poslovanja? V organizaciji, praksi? In oni in tile nimajo nobene prakse! Ne razumem, da to odgovorni ne uvidijo. Ker smo mi le ljudje časa, z družbeno afirmacijo in to bi moral biti razlog za uvidevnost pri izpiti. Ne, da te meni nič, tebi nič, vljudno zložil. Poglejmo objektivne in subjektivne vzroke. In to je važno.

IZPOVED

Jože Tisnikar, se je rodil leta 1928, od leta 1951 je zaposlen v bolnišnici v Slovenjem Gradcu, kjer pomaga pri obdukcijskih. Razumljivo je, da je Tisnikar prav v tem delu našel največ motivov, ki jim je posvetil svoje umetniške sposobnosti. Tako je doslej naslikal več kot tristo slik iz bolniškega ambianta. Po lastni izjavi se za drugo motiviko ne zanima. Slikati je pričel leta 1951 in je samouk. Letos je bil sprejet v Društvo slovenskih likovnih umetnikov. (Iz kataloga).

Kljub temu, da so Tisnikarjeve slike polne mračnih barv in da so postave na njegovih slikah močno deformiranih oblik, ga moramo šteti med največje. Te slike so tako neposredne, »otroške«, pravi izpovedni kritik ob katerih Tisnikar — pretresen, a ne potlačen — preiščuje o človeškem življenju. Predvsem o tistih kosih človeškega življenja, ki se odvijajo v bolnišnicah: o negotovosti, strahu, bo-

lečinah, smrti. In potem še o seciranju živali: o poskusih na miškah, žrebetih, teletu.

Mislím, da so ravno te slike živali zanj značilne. Vse te žrtve poskusov so prepuščene svoji usodi, ne da bi se mogle na kakršenkoli način (vsaj z voljo) braniti, niti trpeti ne morejo prav. V njih je nekaj grozljivo telesnega. So nekak simbol bolečin, tudi človeških.

Okolje, ki ga slika, je naredilo na Tisnikarja zelo močan vtis in njegove slike nam posredujejo ta naivni in obenem zelo realističen vtis. Toda Tisnikar je nekam preveč plah, da bi lahko do kraja (vsaj po svojem mišljenju do kraja) reševal probleme strahu, smrti, seciranja. (Tako kot ga slika: ne le telesnega tudi čustvenega seciranja). V njegovih slikah pogrešam moč, zavestnost. Tisnikar je sicer dovolj umetniško močan, da se izrazito dvigne nad »izumitelje«, povsem samo izpovednega slikarstva (t. j. otroke), toda vendarle preveč ostane

izpovedovalec svojega okolja. Preveč samo pripoveduje o njem. V teh »zabjnih obrazih in potezah«, v teh defomiranih, skoraj fantastičnih živalih je mnogo čustva, pa premalo takega, ki bi bilo točno in jasno začrtano. Ton je v vseh delih precej isti. Tudi enako močan. Toda vsaka slika še zdaleč ne pove z ozirom na prejšnjo nekaj povsem novega, niti ne gleda na isto stvar s povsem drugega vidika, tako da se učinek od slike do slike nekoliko izgublja.

Jože Tisnikar je — čeprav samouk — izrazno marsikaj dosegel. Občutje teh slik je iskreno. Na gledalca naredijo določen vtis. Predstavijo nam nek drug, nekoliko tuj svet, ob srečanju s katerim se zamislimo.

Franček Rudolf

Jože Tisnikar: Mrivec (oljna tempera)

ODNOS DO KULTURE

Večkrat, posebno danes, ko živimo v najsilnejšem obdobju, v obdobju mehanizacije, ko prilagajamo vse svoje potrebe in želje dobrinam, ki nam jih pravi ta mehanizacija nudi, pozabljamo prilagoditi in se sporazumeti z najvažnejšim — s kulturnim poslanstvom našega časa. Zavzemamo se za staro klasiko, v sodobni literaturi pa čisto ne najdemo nič vrednega in isprenega. Poslušamo in cenimo glasbo, ki je stara že več kakor sto let, vso sodobno glasbo pa odklanjamo. Odklanjamo tudi način sprejemanja (radio, film, televizija) današnje umetnosti. Mar ni to zelo ozkosrčno pojmovanje kulture? Danes večkrat priznavamo za kulturne samo tiste ljudi, ki sproti obiskujejo vse gledališke in kon-

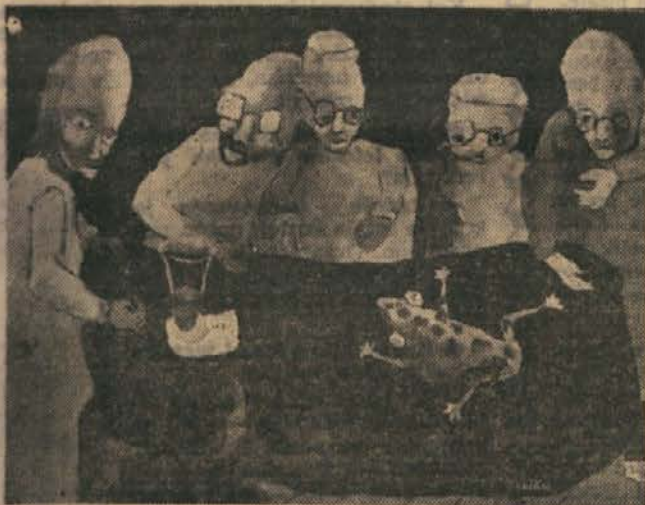
certne predstave, pri tem pa pozabljamo na vse tiste, ki se zadovoljijo s tem, da preberejo podlistek v časopisu, grede v kino ali doma poslušajo koncerte, ki jih dajejo radijske in televizijske postaje. Mar le-ti niso deležni skoraj istega umetniškega užitka, kakor oni, ki presede vse večere v gledališču ali v koncertni dvorani?

Se nekaj o vrednotenju starega. Marsikdo trdi, da je vsa današnja umetnost plehka, prazna in neživljenjska. Kakšna pa je bila pred sto leti, ko so igrali čez sedemdeset Donizettijevih oper, od katerih so danes žive le še tri, štiri. Mar tudi tiste opere niso bile plehke in prazne? Ali pa gledališke igre v solzavem slogu »Dame s kamelijami«? Če bi bile to velike umetnine, bi jih čas ne zbrisal z odrov in koncertnih dvoran.

Tudi umetnost in kulturno življenje se je premaknilo naprej. Radio, film in televizija so prevzeli dobršen del kulturnega življenja. Skozi eter ali projektorje se je začelo posredovanje umetnin, dasiravno je marsikje manjkal neposreden živi stik z umetnikom. Toda zato so vsa ta sredstva umetnost podcenila in jo napravila laže dosegljivo širokim množicam. Vsa ta avdio-vizuelna sredstva so v kulturno življenje posameznih narodov prinesla mnogo novega, svežega. Povezala so vse dežele in narode v enoten avditorij. Glas vrhunskih umetnikov seže danes v najbolj oddaljeno vas, prav tako je tudi z glasbo, dramatikom, folklorom itd., ki jo lahko uspešno posreduje radio in televizija, tu in tam celo film.

Resnica je, da je tudi tu mnogo neokusnega, skomercializiranega. Toda to zasledimo tudi v gledališču in koncertu. Včasih še celo v večji meri. Vendar kljub vsemu še vedno lahko vidimo in slišimo dela, ki bi jih sicer nikoli ne mogli slišati z gledališkega in koncertnega odra.

Ivan Herga

Jože Tisnikar: Žaba (oljna tempera)

glosa

Akademski pevski zbor, ki ga predstavljamo v tej številki, se je ponudil za gostovanje v Mariboru. Pri skromnem kulturnem življenju mariborskih študentov in ostalega občinstva, bi bil nastop tega kvalitetnega ansambla nedvomno zaželen. Vendar si odbor ZSJ, ki naj bi gostovanje organiziral, ne upa prevzeti odgovornosti, da bi napolnil Unionsko dvorano (780 sedežev). Meni namreč, da si ne sme dovoliti lanskoletnega škandala ob gostovanju zbora »Vinka Vodopivca«, ko je bilo v dvorani 40 poslušalcev. Postavljamo si vprašanje, če ni bolj škandalozno priznanje, da v Mariboru ni mogoče organizirati take prireditve (Maribor ima okrog 90 tisoč prebivalcev), ko je pa ta pevski zbor z uspehom nastopil v polni dvorani v Murski Soboti, ki šteje manj kot 9 tisoč prebivalcev.

Kdo je močnejši?

Težave, ki so nastale ob izbiri novega mariborskega gledališkega repertoarja...

Festival majhnih presenečenj

Prvo nagrado je dobil film »Igra«, Dušana Vukotića. Dve drugi Slijepević in Kolar. Dve tretje nagrade: Babaja, Makavejev, Mimica in Glušević. Nagrado CK ZMJ je dobil Vladen Slijepević za film »V novem mestu« za našpeltiji film s sodobno temo.

Hočeš, nočeš — je Beograjski festival bil ves čas v znamenju Oberhausena. Ze na svečani otvoritvi je bilo jasno, da bo za film leta proglašena »Igra« Du-

gimi, za njimi pa še dokumentarni film Miljenka Sršca. Čeprav ta film ni na enakih visini kot njegove prejšnje stvaritve, predstavlja eno od lepoh doživljenj četrtega dne festivala. Makavejeva »Parada«, ki ga cenzura svoj čas ni pustila predvajati, je izvala veliko zanimanje in nato razočaranje. Kljub temu je bil Makavejev zanimiva in često omenjana osebnost na festivalu. Če se ozremo nazaj, sta bila Vatroslav Mimica s filmom »Mala kronika« in Babaja s »Pravice« po kvaliteti daleč pred drugimi. »Pravice« je pordila, da je Babaja velik eksperimentator in zelo močan v kratkem filmu. Zakaž toliko vztrajajo po njegovi vrnitvi k igranemu filmu? Morda bi s kratkim filmom, ki nudi več dosegljivih tem, bolj uspel.

Festival je vlll mnogo optimizma glede domačih ustvarjalcev, ki so v veliki meri izpolnili pričakovanja.

Janez Sever

Marcello Mastroianni igra v zadnjih letih izključno v dobrih filmih. Pridobil si je sloves odličnega igralca.

Prihodnji spored...

Lepi Antonio prihaja

Ni dvoma, da je težko narediti film po literarni predlogi, ki je sama po sebi koščljiva, v pogledu morale namreč, in bi lahko spodsrljal režiserja ali scenarista povzročil, da bi bil film banalen.

Po romanu italijanskega pisatelja Vitalna Brancatia so pripravljali film deset let. Glavni junak je »Lepi Antonio«, od vseh občudovan, posebno spoštovan v ženskih krogih zaradi svojih domnevniških moških sposobnosti. Toda stvar je drugačna. Narava ni podkupljiva in, če je bila širokogrudna do očeta, se še ne ve, če bo takšna tudi do sina. Antoniojeva poroka je bila velik dogodek in ljudje (saj že vemo, kateri del) so zavidali nevesti prihajajočemu srečo.

Nima smisla pripovedovati še dalje. Če vam ugajajo duhovitosti (in če ste na njih dovzetni, seveda), si ga oglejte. Scenarij sta napisala Gino Visentini in Pier Paolo Pasolini — znani književnik, režiser pa ga je Mauro Bolognini. Glavne vloge igrajo Marcello Mastroianni, Claudia Cardinale, Francoeur Pierre Bras-seur ter odlična gledališka igralka Rina Morelli. Dobil je nagrado na festivalu v Locarnu 1960.

Kaj pravite k temu?

Duhovi konservativnih Angležev so se vzemirjali, ko so izvedeli, da bodo za novi film posneli ves potek poroda v neki bolnišnici. Obsojajo tudi tiste žene, ki so privolile, da se njihov porod prikaže na filmskem platnu. Vendar se še niso odločili. Igrata Mary Ure in Dirk Bogarde.

Navseti niso pomagali. Antonija je zapustila njegova mlada žena. Kaj pravijo starejše dame!

USPEH NAŠIH ŠTUDENTOV V ITALIJI

Na velikem mednarodnem študentskem smučarskem tekmovanju v italijanskem mestu Courmayeur sta jugoslovanska študenta Peter Lakota in Majda Ankele dosegla izreden uspeh. Lakota je bil prvi v slalomu, v smuku pa se je uvrstil na drugo mesto za Avstrijcem Hostingerjem. Majda Ankele je bila v smuku odlična druga. Zmagala je Italijanka Lidiya Barbieri, ki je 2600 m dolgo progo prevozila v času 1:35,5. Jugoslovanka je dosegla čas 1:37,2, tretja pa je bila Francozinja Chathiard. Zmagovalec moškega smuka Hostinger je 3600 m dolgo progo prevozil v času 2:39,5. Lakota je dosegel čas 2:41,5, tretji pa je bil Francoz Cotter 2:43,8.

SREČANJE POD VELIKANKO

Kot strokovnjaka smo ga zaprosili za nekaj odgovorov. Slaven mož, nizke postave in dobrodušnega nasmeha, se je rad odzval našim prošnji.

Kako ste na splošno zadovoljni z letošnjo planiško prireditvijo?

Letošnje tekmovanje je, kot vsa ostala doslej, dobro pripravljeno. Organizacija, ki je v petek nekoliko sepala, je brezhibna in tudi skakalnica je v redu.

Kaj menite o formi jugoslovanskih tekmovalcev?

Žal lahko ugotovimo, da niso v takšni formi, kot so bili na prireditvi leta 1960. Imate zelo nadarjene tekmovalce, ki bi pa po mojem mnenju morali več trenirati, predvsem na velikih skakalnicah. Skoda bi bilo, če bi bili Jugoslovani samo solidni skakalci pri takšnih in tolikšnih napravah, ki jih na svetu redko najdeš.

Kako je pa kaj z Nordijci, kjer je smučarski šport doma?

Veste, pri nas na severu nimamo velikih skakalnic, kot je vaša tukaj in pa Obersdorf ter Kulm. Imamo samo manjše, klasične, kjer so naši tekmovalci za sedaj še nenadomestljivi. Zato je

plasan severnjakov pri prireditvah na večjih skakalnicah vedno nekoliko nižji, kot bi ljudje pričakovali. Je pa pri nas

smučarski in tudi skakalni šport ne najbolj razširjen. To pri nas ni nikarkršna atrakcija, ampak športni užitek.

Kaj menite o letošnji razvrstitvi tekmovalcev?

Kot kaže, bo tudi letos uspelo vzhodnim Nemcem obdr-

V NEDELJO, PRED ZAČETKOM ZADNJEGA DNEVA TEKMOVANJA NA PLANICI, SMO SREČALI POD BLOUDOKO MOJSTROVINO BIRGERJA RUUDA, NORVEŽANA, ENEGA NAJBOLJSIH IN NAJBOLJ ZNANIH SMUČARSKIH SKAKALCEV NA SVETU. NA PLANISKO PRIREDITEV JE PRIHTEL MED MNOGIMI DRUGIMI GOSTI IN ZNANIMI ŠPORTNIKI. BIRGER RUUD JE VEČKRATNI SVETOVNI REKORDER IN OLIMPIJSKI ZMAGOVALEC, SICER PA STARI ZNANEC DOLINE TAMARJA. SEDAJ JE SICER ŠE PRESTAR, DA BI SE POGANJAL PO ZALETIŠČIH IN SKAKAL V REKORDNE DALJAVE, UVELJAVLJA PA SE KOT SMUČARSKI STROKOVNJAK — FIS (MEDNARODNI SMUČARSKI FEDERACIJI), JE PREDSEDNIK KOMISIJE ZA SMUČARSE SKOKE.

žati primat. Vendar trdim, da jim bodo v bližnji prihodnosti ostro konkurirali tekmovalci iz vzhoda — Poljaki in Rusi. Ti kažejo iz sezone v sezono večjo formo, imajo pa tudi lepe naprave.

Kako vam kaj ugaja preurejena velikanka. Ali je boljša, ali slabša od takrat, ko ste na njej skakali vi in dosegali uspehe?

Planica je zelo spremenila svoje lice. Nov novinarski stolp,

preurejeno doskočišče in zalet, vse je sijajno. Velika mojstrovina pokojnega inž. Stanka Bloudkapa pa mi je vseeno še od takrat, ko sem na njej skakal, zelo tesno pri srcu in se vedno veselim, ko imam priliko obiskati te kraje.

S tem je bil najin razgovor zaključen. Ruudu se je mudilo na sodniški stolp, kjer je bil kot predstavnik FIS vodja razsodišča. Boris Bergant

VTŠ najboljša v namiznem tenisu

V telovadnici Kmetijske središnje šole so 23. marca mariborski študenti in dijaki igrali za prvenstvo Maribora v namiznem tenisu. Nastopilo je 12 moštev in 36 posameznikov vseh mariborskih višjih, srednjih in vajeniških šol. Iz neznanih razlogov se tekmovanja niso udeležili igralci Višje stomatološke šole.

Se posebej zanimivo je bilo finalno tekmovanje moštev, kjer so se pomerili VTS in I. gimnazija, ki predstavlja največje presenečenje tega tekmovanja. Zmagali so izkušenejši višješolci, ki so ob zaključku turnirja

zasluženo prejeli prehodni pokal in diplomo.

IZIDI — ekipno: 1. VTS, 2. I. gimnazija, 3. Srednja šola za telesno vzgojo, 4. EGS I, 5. VEKS, 6. EGS II, 7. PA itd. POSAMEZNIKI: 1. Marguč (VTS), 2. Zevnik (I. gimn.), 3. Robnik (I. gimn.), 4. Hojnik (VTS), 5. Lešnik (I. gimn.), 6. Milančević (I. gimn.), 7. Ljubelj (EGS), 8. Jug (VAS) itd.

Ob koncu lahko še zapišemo, da je bilo za tekmovanje veliko zanimanja, kar znova kaže, da si študenti želijo takšnih in podobnih športnih tekmovanj! Jože Šuman

TRDOVRATNI BOTVINIK

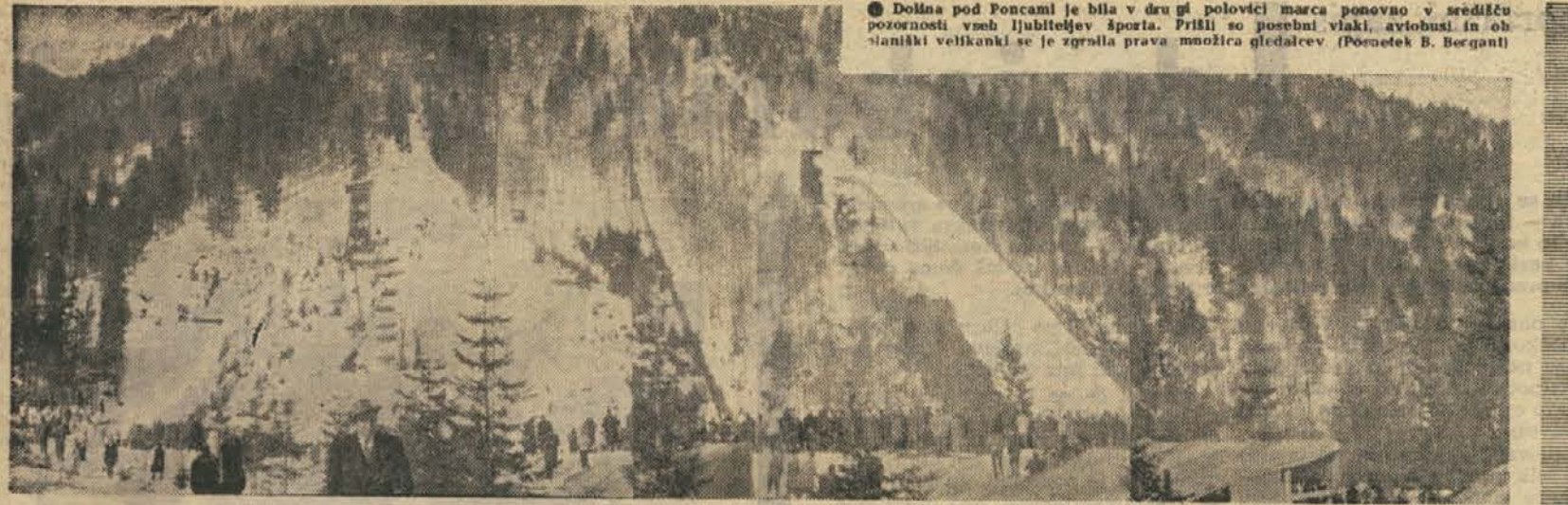
Četno četrta leto je minilo, odkar je Botvinik najvil svoj pohod na bahovski vrh. 1938 — AVRO turiz — sedelnice Capablanka, Aljebin, Euwe, Lasker in Botvinik — vsi bili in bodoči svetovni prvaki, poleg njih pa še vrsta velenjstrov. Zmagala sta Capablanka — takrat bivši svetovni prvaki in Botvinik. Tako je prvak Sovjetske zveze opozoril bahovski svet nase. Čakali pa je moral v Aljebinovi seni še deset let. Po Aljebinovi smrti so šahisti ostali brez prvaka. Napočil je Botvinikov čas S premočnega zmago na turnirju petih najboljših si je nadel bahovsko krono. Od takrat je minilo 19 let. Botvinik pa še vedno sedi na bahovskem prestolu. Četrty ima že 52 let. Izlivalci Bronsteina, Smeislov in Talj so bili sicer mnogo mlajši, pa so vendar sklonjenih glav zapuščali bahovske boljce v Moskvi. Smeislov in Talj sta uspela v prvem dvoboju, v povrat-

nem pa je bil uspešen stari svetovni prvak, Botvinik je uspel vedno prav takrat, ko je bil bahovski svet že prepričan, da je z njim končano. Letos igra Botvinik še sedmi dvoboj za svetovno prvenstvo, bahovska javnost pa je manj kot kdaj koli prej prepričana, da bo Botvinik izgubil naslov. Zakaž? Botvinik je svoje poborje prevečkrat razočaral. Letos so previdnejši, čeprav ima svetovni prvak vsako leto manj možnosti za uspeh. Po zmagi proti Talju v zadnjem dvoboju za bahovski prestol, je Botvinik izjavil, da ne bo branil naslova, če bo izvalcval sovjetski šahist, izvalcval Petrojan pa ljub temu igra dvoboj. Besede torej ni drjal. Lahko se samo vpra-

šamo, ali je dal izjavo zaradi utrujenosti ali po odigranem dvoboju, zadovoljen da je še enkrat uspel. Lahko, da si je enostavno premislil. Širokovnjaki vidijo v tem najbolj značilno lastnost svetovnega prvaka — trdovratnost. Trdovratnost je bila tista, ki je Botviniku tolikokrat pomagala na bahovskih turnirjih, s trdovratnostjo se je lotil priprav za povratni dvoboj, priprav, ki so trajale celo leto! Trdovratnost je bila tista sita, ki je akumulirala in koncentrirala Botvinikovo energijo, da je ponovno uspel. Letos, ko nima pravice do povratnega dvoboja, pa bo Botvinik še bolj trdovraten. In Petrojan, ki izgubi partijo vsako

preslošno leto, je izgubil le prvo partijo v dvoboju za svetovno prvenstvo. Analize so pokazale, da je igral Tigran zelo nevzorno in daleč od prave moči. Botvinik je tako že na začetku dobil veliko prednost. Vprašanje je, ali je bo tudi izkoristil. Poraz je namreč psihološka novega kova, se sicer čisto nepremagljivi na turnirjih, prav zato pa se poslav še tembolj boje. Petrojan se je tako že takoj na začetku otrsel strahu in to se je tudi videlo v naslednjih partijah. Botvinik je moral stati v tretji partiji krepko pljuniti v roke, da je rešil svojo kožo. Dvoboj je tako postal mnogo bolj zanimiv. Petrojan je začel igrati s polno močjo in brez strahu, kar nekaterim izvalcem včasih v teku celega dvoboja ni uspelo. Sedaj bo Botvinik tisti, ki se bo moral trdovratno boriti, da obrzi prednost iz prve partije. G. L.

● Dolina pod Poncami je bila v dru gi polovici marca ponovno v središču pozornosti vesel ljubiteljev športa. Prili so posneli vlaki, aviobusi in obilninski velikanke se je zgrnila prava množica gledalcev. (Pomenek B. Bergant)

Planiške bodice

V Planici, za časa tradicionalnega tedna smuških poletov, se je pripetilo nič kolika zanimivih, šaljevih, pa tudi razburljivih dogodkov. Pa ne le v Planici, temveč tudi na Bledu, kjer je bil sedež organizacijskega odbora, novinarjev in tekmovalcev.

HOTEL TOPLICE je imel v zimski sezoni doslej najboljši promet. Kljub temu, da so smučarski skakalci končno le športniki, se niso branili tu pa tam tudi kakšne žgane pijače, pridno pa so jim pomagali še tudi vsi drugi, ki so ob večernih urah sedeli ob zvokih prijetne glasbe v salonu in se pomenkovali o tem in onem. Manjkalo je le eno: za ples je bilo premalo deklet!

WARREN MILLER, znani ameriški producent smučarskih in drugih atrakcijskih filmov, je prišel tudi v Planico, da bi posnel polete. Uspel mu je tudi ves potek Sibirjevega nesrečnega skoka in padca, vendar je Amerikan kasneje dejal, da tega ne bo predvajal, ker da je grozno.

Sicer pa je Millerjev filmski arhiv, barvni in tonski, ki ga je predvajal dvakrat zapored v restavraciji hotela Toplice, nekaj izrednega. Od Japonske do Amerike, Anglije, Francije, Južne Amerike, na smučeh, na Havajih na posebno jadranje na morskih valovih, vse to je zmontirano v izredno razburljiv in privlačen filmski spektakl. Aplanza ob uspehih posnetkih seveda ni manjkala. STEVILNI SPREJEMI so bili pripravljani za goste planiške prireditve. Tekmovalci se jih niso vseh udeležili, ker so bili morda utrujeni, ali pa so premišljevali o nastopu naslednji dan. Zato pa so bili najnemetnejši obiskovalci novinarji. Z miz so kaj hitro zmanjkale dobrote. Opravičevali so se, da delajo to zato, ker nekdo pač mora pojediti ono, kar je pripravljeno.

KOBA CAKADZE, menda najpopularnejši sovjetski skakalec, je bil ves dne v Planici slabe volje. Nič ga ni moglo razvedriti. Ko so ga že začeli malce zbadati, da pač vedno ne spre, se je razjezil. Imam 28 let, je dejal, prisegam vam, da bom parodon, ni parodon, plačati, nastopil le še na olimpijskih igrah prihodnje leto v Innsbruku.

cku, potem pa, na svidenje! In to kljub temu, da sem še mlad. Mi Gruzijci živimo namreč izredno dolgo in tako ima moj ded sedaj 109 let. Zato z 28 leti res še nisem nesposoben za sport!

IMONI, črnolasi in atletsko razvit Italijan v živo-rdečem puloverju, sicer ni slabo skakal, imel je pa precej smole, saj je dvakrat »pogrnil« ko bi z daljavami in slovom dosegel prav gotovo visoko uvrstitev. Svojo jezo je zato stresal zvečer na Bledu, ko je partnerko v ritmu življega tuista izmučil do konca.

OČE KERSTEIN, ki je skrbel za skakalnice, je bil ves teden že pred prireditvijo na nogah. Okoli 60 delavcev je delalo takorekoč dnevi in ponoči, očak Kerstein, že prej stalni sodelavec pokojnega inž. Bloudka, pa ni spal nikoli, saj je bedel stalno nad velikanko. Pravilo so, da je bil prvi dan, ko se je skakalnica zmehalo in so preložili skoke, takrat obupan, da se je hotel skrito, da ga nikoli nihče ne bi več našel. Pa to ni bila njegova krivda. FIS-eksperti so namreč tudi malce pozno preizkusili, kako in kaj je z doskočiščem... in so se tega spomnili šele takrat, ko bi se moralo tekmovanje pričeti.

NOVINARJI, ki jih je bilo v Planici iz tu in izloženstva okoli 90, so bili seveda najbolj nadležni od vse 60.000 glave množice, ki je obiskala Planico. Zeleli so zvedeti vse, negodovali so, če je bilo le kaj malo narobe, najbolj pa jo je »spihnil« eden izmed njih, ko je želel dočakati v nedeljo predsednika Tita v njegovi loži. Fant je pač poskusil, vendar mu ni uspelo. Mož postavljeno je z lepimi besedami napotil na novinarsko tribuno.

GMUND RUUD, nekoč planiški junak, sedaj že ostarele Norvežan in vodja komisije pri FIS za smučarske skoke, je bil nekoga večera tako »razpoložena«, da je pokazal volje. Nič ga ni moglo razvedriti. Ko so ga že začeli malce zbadati, da pač vedno ne spre, se je razjezil. Imam 28 let, je dejal, prisegam vam, da bom parodon, ni parodon, plačati, nastopil le še na olimpijskih igrah prihodnje leto v Innsbruku.

do jahorine in nazaj

Ce se odločiš za tako dolgo pot in ne veš, kako boš potoval po neznanih krajih — in če odhajaš prav na 8. marec, ko je sonce v Mariboru že žgečkavo in ko naše kolegice praznujejo svoj praznik — potem mora biti v tebi malo pustolovca. Zato, ker potuješ v neznano, in ker puščaš doma deklet, da bo praznovalo brez tebe (ali drugače rečeno: z drugim).

Bilo nas je več. Skoraj štirideset v pričakovanju nervoznih obrazov, od tega nekaj deklet in vedeli smo, da nas potem takem na Jahorini čaka težko osvajačno delo (tiste, ki smo bili odveč).

Mi Slovenci pravzaprav postajamo čudni šele, ko potujemo na jug. Predstavljajte si nas: veliki nahrbtniki, težki smučarski čevlji, oprema in smuč. V Zagrebu smo bili v središču pozornosti ob piramidi prtljage, ki smo jo zložili na peronu. Kdo ve, kaj so si mislili o nas. Nekemu železničarju pa smo očitno šli na živce, ker je prišel in z zamahom roke zrušil našo prtljago, češ da zakriva telefon, ki ga ni bilo nikjer videti. Ampak, kaj mu moreš, on je uslužbenec in ima pravico ukrepanja na lastnem terenu.

Čudni smo postajali tem bolj, čim bolj smo se bližali našemu cilju. Na sarajevski postaji smo bili že atrakcija (čeprav mnogi Sarajevčani poznajo take vrste ljudi). Prav gotovo pa takrat, ko smo po nekkih hodnikih in stopniščih vpadli v restavracijo skozi zadnja vrata (za »šank«) in ko so nas točajke skoraj kleče prosile naj odidemo.

All tudi mi smo imeli pred sabo cilj. In hoteli smo ga doseči čim prej. Zato se nismo utegnili muditi z otroci, ki so nam pred železniško postajo skakali pod noge in zvončkljali z drobižem (delali smo se, kot da tudi tega ne razumemo); opazovali smo jih mimogrede, našim kolegom iz tujine — gostom mariborskih študentov — pa smo prevečkrat ponavljali: »Gipsys, yes, gipsys!« kakor da ne bi bili sami verjeli, da so bili cigani vsi, ki so nastavljali roke.

Toda naša pot se je povzpela nad Sarajevo; avtobus je sicer kašljal, po treh urah vožnje pa smo vendar utrujeni poskakali na višinska tla po vročim soncem, ki se je pršilo od bleščečega snega. To je jahorinski center z enim hotelom in štirimi domovi, eno smučarsko sedežnico in eno vlečnico, to je kraj, kjer nisem našel reševalcev, ko so se kolegi poškodovali in jih je bilo treba po lažni iznajdljivosti spravljati v do-

linske Pale ali pa celo v 30 kilometrov oddaljeno Sarajevo. Torej popolni gorski mir in tišina.

Seveda, če ne bi prišli mi. Kajti z nami je prišel hrup, z nami je prišla razvada, da moramo tudi v planinah najti domačnost kot je pri nas. Tam smo jo pogrešali. In zato smo se včasih razvneli. Naš pravi slovenski temperament pa je izžareval najtopleje v točlinici, kjer je vsega v trenutku zmanjkalo in kjer je točajka zatrjevala, da pijač nima, ker ji ni bilo do tega, da bi šla ponje v klet, kjer so za gotovo bile. Ampak po nekaj dnevih se je resnično tudi klet izpraznila, osebe pa je bilo v skrbeh: »Ovi Slovenci če i nas popiti!«

Pri nas smo navajeni na postrežbo, ko lahko za gotovo izpraznimo vse žepa. Na Jahorini ni tako. Tu nekako odpovedo zakoni pri nas udomačene logike. Uro sem že drugi dan nehal navijati in jo pustil pod zglavjem. Čas je točen samo ob zaključkih. Kadar naročiš dva litra slivovke (za omizje), ti natakar previdno prinese vino, ker ne more verjeti. Nekje drugje zaustavijo eno žičnico, da se turisti in gostje ne bi preveč iztrošili.

Vse teče v veliki potrpežljivosti, ki se mi je zdela sorodna flegmatičnosti. Takšni so tudi smučski tereni. Valoviti, strmi, nagubani, sončni, senčni... Kakršne srce zaželi. Česa takšnega nisem še videl (videl sem sicer bolj malo — a Ferenc pravi tako). Vreme, ki prve dni ni bilo najlepše, je kasneje nadoknadilo vse zamujeno. Ne moreš verjeti, da se dogaja štiri dni zaporedoma enako. Dan sončen, noč le toliko oblačna, da na novo zapade pet cm pršiča, jutro pa zopet sončno. Kaj si more smučar lepšega želeli!

Kjer je mnogo snega, tudi ni dobro. Vsaj Jahorinci trdijo tako. Kajti sneg jim je zasipal dohodek sedežnic in bi kmalu tudi blagajno, vlečnico pa zaplihal, da ne more obratovati. Sneg pa se nikakor noče stati, razen tega je veter prešibak, da bi ga odmetel. To se občuti tudi na cesti. Na povratku, ko smo na ti-

Absorbirati čimveč višinskega sonca

hem želeli, da bi še kdaj prišli nazaj, so se nam želje skoraj uresničile in kmalu ne bi mogli oditi. Visok sneg in slabo pluzena cesta sta nas zadržala in rešil nas je buldožer, ki sam premaguje vso zimo dvometerske snežne gomile do Sarajeva.

To mesto je pri nas najbolj zanimivo. Niti deset korakov ne moreš stopiti, da ne bi naletel na neko posebnost, in če pešačiš od nove železniške postaje po najdaljšem mestnem premeru do Baščaršije, najdeš toliko nepozabnih stvari, da bi lahko o njih še in še pripovedoval. Ne samo zanimivo, tudi lepo je to mesto. Ne vem, če ga je opral dež, ampak bilo je čisto. Ozko je ob Miljacki in dolgo, ulice pa so polne ljudi. Zapadni del je evropski, vzhodni orientalski. Baščaršija je center te čudovite turške posebnosti, kjer lahko vidiš iz ulice naravnost na ognjišče, kjer se dogaja življenje pred nami, kot da bi dvignili kulise. Kovači, kotlarji, sodarji, slaščičarji, krojači, čilimarji. Bosanci, Turki, Cigani... — »Svega in svačega«, bi bile najboljše besede.

Ko se tako sprehodiš po mestu in gledaš zagorele obraze, ki so dneve in dneve na ulicah in ko zapikuješ svoj radovedni evropski pogled v plamene oči eksotičnih mladenk, ki te spominjajo na arabsko sonce, se ti zdi, da bi se moral tod pomuditi še vsaj nekaj dni. (Imeli smo samo

enega junaka, ki je snel prstan in se pustil zapeljati.)

Hoteli smo pozdraviti sarajevske študente, ki so bili veseli našega obiska. Popeljali so nas po mestu in nam s ponosom pokazali nekaj prostorov, kjer jim je omogočeno pravo delovno življenje. To je velika in razkošna knjižnica z monumentalnimi »salami«, to je njihov klub, to so njihovi študentski domovi; povedali so nam marsikaj o svojem delu, o iskrenih prizadevanjih mlade sarajevske inteligence, o iskanju lastnega sarajevskega in bosenskega obličja. Pravijo, da za iskrene poskuse dobe tudi iskrena priznanja. Simpatično!

Tako pa tudi mine dan in človeka zanese po ulicah, da bi ujel delček večernih razgovorov, ki se vrte okoli nogometa, o filmih, o dekletih. Na nekem drevesu na glavni promenadi je rdeč plakat, ki vabi na ples, dva metra dalje osmrtnica »dobrome čiki«, potem še ena. Ob tem stoje fantje in dekleta in se šaliijo, in to nikogar ne moti. Življenje je pač tragikomično.

Pospremil sem kolege na vlak in ostal še nekaj ur v zapušteni mestni kavarni. Neke obveza me je premagala, da sem spremenil smer potovanja v naše glavno mesto, kamor vozi dnevno samo en brz vlak in kjer kupljene rezervacije nič ne veljajo. Ni čudno, da sem zbolel in me ni bilo tako dolgo domov. TINEK

Akademski pevski zbor »Tone Tomšič«

malo je takih zborov

Ljubljanski Akademski pevski zbor »Tone Tomšič« se je v osemnajstih letih svoje dejavnosti po svoji kvaliteti povzpela na vrh jugoslovanskih amaterskih zborov. S tem nadaljuje tradicijo predvojnega Maroltovega zbora. V znak priznanja je rektorat univerze podelil zboru akademski naziv.

Vztrajno delo, s katerim je dosegel zbor izvrstno kvaliteto je pripomogel k temu, da je vzbudil pozornost, ne le doma, temveč tudi v tujini. Tako je postal gost mednarodnih študentskih festivalov v Franciji ter odnesel prvo mesto 1958 v Toulousu in naslednje leto v

Strasbourg. Izredno uspešna je bila lanskoletna turneja zbora po Zapadni Nemčiji, kjer so bili ljubljanski pevci v vseh mestih, kjer so nastopali, deležni nepozabnega navdušenja občinstva in enotne, zelo ugodne kritike tiska, ki je vzporejal zbor z najkvalitetnejšimi umetniškimi ansambli v Evropi.

Takšen uspeh je sad trdega in vztrajnega dela, izredne zavzetosti in odgovornosti mladih pevcev, ki jih je združila pesem. Kakor mi je pripovedoval podpredsednik zbora Jože Štivan, vadijo tedensko trikrat po dve uri, neposredno v

času nastopov pa še več. Zbor šteje 75 študentov in študentk z vseh ljubljanskih fakultet, vodi ga pa sposoben dirigent Lojze Lavrič, ki je dobil letos Prešernovo nagrado za (svojo) skladbo.

Zbor odlikujejo tudi zelo dobri notranji odnosi, saj je to trden kolektiv, ki ga poleg pesmi utrjujejo nepozabna doživljenja z uspešnih nastopov in turnej, saj jim bodo na primer ostali nepozabno doživljene trenutke, ko so zapeli v znameniti dvorani v Berlinu, na festivalu v Tübingenu in drugod.

PRIZORIŠČE JAZZA

SINTEZA JAZZA IN KLASIČNE GLASBE

Razmejitvena črta med jazzom in takolmenovano »režno glasbo« potaja čedalje ožja. Z ene strani se je jazz v današnji vsestranski intelektualizaciji umetnosti začel naslanjati na dosežke sodobne klasične glasbe, pa tudi na dosežke baroka in impresionizma, na drugi strani pa tudi klasična glasba ni mogla ostati povsem »hladna« ob vitalnosti jazzja, ki nedvomno daje svojevrsten pečat glasbenemu življenju naše dobe. To zблиževanje je ustvarilo pogoje za sintezo med tema načinoma glasbene umetnosti.

Prvi prodor črnske glasbe v simfonično tvornost sega v konec prejšnjega stoletja. Takrat jazz sicer še ni obstajal, pač pa so sužnji na ameriških plantažah peli svoje pesmi spirituale in minstrele, iz katerih se je jazz kasneje razvil. Proti, ki je govoril o »črnski glasbi«, je bil Antonin Dvořák. Ta je 1892. leta potoval po Ameriki, kjer je slišal glasbo, o kateri je kasneje dejal, da izraža vsa človekova razpoloženja. Je paletična, dlga, umirjena, hitra, razigrana, polšana, kot so ljudska čustva. Po vrnitvi v domovino je nastala njegova simfonija »Iz novega sveta«, za katero je uporabil črnske napeve. Predvsem napev duhovne pesmi »Swing Low, Sweet Chariot«.

Na drugi strani pa so znani izda-

jalci jazzja krepko posegali po motivi iz zakladnice simfonične in operne glasbe. Jelly Roll Morton, pianist New Orleans stila, je velikokrat vpletal v svoje improvizacije kot »songs«, napeve iz oper in koncertov. Najpogosteje je Morton improviziral na »Miserere« iz Verdijevega Trubadurja, ki je imel zanj poseben čar, kot to pričajo številne ohranjene plošče. Posebno poglavje združevanja elementov jazzja in klasične glasbe se začne z Georgeom Gershwinom.

Z orkestrom Paula Whitmana je na znamenitem koncertu 12. februarja 1924 v newyorški dvorani Aeolion Hall prvič izvajal Rhapsody in blue (Rapsodijo v modrem). Znamenitost tega koncerta je v tem, da so na njem prvič v zgodovini glasbe izvajali jazz v koncertni obliki. Glavni dokaz za umetniško upravičenost tega poskusa bi naj bila Rapsodija. Med občinstvom so bile takratne različne resne glasbe vsega sveta: dirigent Stokovski, pianist Godovsky, skladatelj Igor Stravinski in Sergej Rahmaninov, violinisti Heifetz, Elmer, Kreisler in mnogi drugi. Koncert je uspel in tako potrdil upravičenost tega poskusa. Kasneje je Gershwin napisal še An American in Paris (Američan v Parizu), Klavirski koncert in končno opero Porgy

in Bess, ki jo nekateri smatrajo za »poroko« med jazzom in opero.

Za Gershwinom so se posluževali klasične glasbe še mnogi drugi, med njimi Bix Beiderbecke, ki je skomponiral vrsto uspešnih del — In a Mist (V megli), By Candlelight (Pri svetlobi sveče), Flashres (Odsevi). Dela

so nastajala pod očitnim vplivom impresionistov Debussyja, Ravela, pa tudi Stravinskega. Ko poslušamo te skladbe, se nam zazdi, kot da bi stali pred sliko Maneta, Degasa, Renoirja ali poslušali verze Paula Ver-

laina. Seveda Bix ni bil osamljen, pod istimi vtisi so ustvarjali še Georg Handy (The Man I Love), Bob Greizinger, Duke Ellington in vrsta drugih. Duke je po Lisztovi »Drugi madžarski simfoniji« napisal variacijo »Ebony Rhapsody«. Zanimivo so tudi njegove suite, lista posvečena Shakespearu z naslovom »Suck Sweet Tunder«, Solitude, suite »Black, Brown and Beige« in seveda »Symphony in Black«.

Sodelovanje med jazzom in komorno glasbo se je še stopnjevalo v progresivnem jazzu. Glavni predstavnik tega obdobja je bil Stan Kanton, znan po svoji skladbi »The City of Glass«. Vrhunec je ta sinteza dosegla v moderatu jazzu. Vodilni predstavnik te smeri je znani The Modern Jazz Quartet s svojim komponistom Johnom Lewisom. V tej vrsti jazzja se je uveljavil tudi naš Zagrebški jazz kvartet. Kvartet igra v zasedbi — klavir, vibraton, bas in tolkala, vodi pa ga Boško Petrović. Razen njega igra v kvartetu še Davor Kajfež in Miljenko Prohaska.

S stališča sinteze med jazzom in komorno glasbo, sta dva renomirana kvarteta — Zagrebški jazz kvartet in Zagrebški komorni kvartet, priredila skupen koncert. Podoben koncert sta pred tem priredila že The Modern Jazz Quartet in godalni kvartet »Beaux Arts«, toda to zagrebškemu poskusu nikakor ne zmanjšuje prednosti. Na koncertu so izvajali tri vrste kompozicij: z ene strani avtentičen jazz, z druge pa dela Debussyja, Sostakoviča in Petriča. V tem delu koncerta sta orkestra koegzistirala le »podijumsko«. V tretjem delu koncerta so izvajali glasbo Davora Kajfeža, Johna Lewisa in Guntherja Schullerja, ki je izvirno pisana za simbiozo godalnega in jazz kvarteta. Poslednji del programa je pokazal ne samo možnost sinteze »znotraje« orkestra, temveč je tudi gledalcem nudil glasbeno zadovoljstvo s povsem novo obliko ekspresije.

Branko Maksimović

Korak pred odločitvijo

Pripovedovala sem vam o ljubezni, potem o mladosti in svobodi in nekih odločitvah. Kakor se vam bo dozdevalo čudno, pa je vendar resnično. Če vse te pojme združimo v nekakšno logično medsebojno zaporedje, lahko pridemo do pojma nesvobode, do obveznosti, katerih morda zavestno ne pričakujemo, ne želimo in ne razmišljamo o njih, dokler nismo postavljeni pred dejstvo. Kajti zelo smo še mladi.

Vsak človek v življenju rešuje predvsem tri osnovne probleme: problem zavestne in aktivne vključitve v družbeni krog, ki mu omogoča eksistenco, problem izbire te aktivnosti, ki je pogojena interesno, materialno in socialno in problem odnosa do nasprotnega spola, ki najbolj živo in subjektivno zadeva posameznike. Način, kako nekdo rešuje ta tri osnovna vprašanja, zelo ostro osvetljuje značaj človeka, njegovo zrelost, samozavest in sposobnost prilagajevanja družbenemu krogu, predvsem pa sposobnost formiranja osnovne celice človeškega sožitja — družine.

Nikdar se naj vam ne zdi

čudno ali preuranjeno, da se dotikam tega vprašanja, namreč vprašanja družine. Predvsem o njem namerava govoriti Svoboda, o kateri sem vam pripovedovala, svoboda mladosti, ki se izvija iz kroga družinske odvisnosti, se v stiku z življenjem, ki se ga dotika brez prevelikih moralnih norm v ritmu vrtnčaste-ga atomskega veka, vklepa mladost v nekaj, ne kar še večinoma ni pripravljena, ji nalaga obveznosti, katerim ni v popolnosti kos in zato večkrat omaga. Ljubezen poraja nova življenja, otroci se rojevajo iz komaj izvitiga otroštva, mladi ljudje, ki ne razmišljajo o svoji eksistenci, uzakonjajo svojo ljubezen in jo spet razdirajo, otroci pa se rojevajo brez krivde iz nepremišljenosti, ki jih je zasnovala.

Nestabilnost zakona in družine danes je posledica mnogih družbenih in kulturnih sprememb, katerim se še nismo mogli povsem prilagoditi. Stare funkcije družine, kot patriarhalne enote, odmirajo, nekateri govore celo o procesu razkroja družine, kar pa ne drži. Družina prehaja postopoma le v novo kvaliteto. V sodobni družbi je osnov-

ni pogoj za obstoj in stabilnost družine zelo intimna povezanost med partnerjem in otroci, saj je danes izbira življenjskega druga odvisna od svobodne volje posameznika. Pomen osebnega razmerja med družinskimi člani dobiva vse večji pomen, dom bi naj bil pribežališče, v katerega prihajajo ljudje po varstvo, toplino in ljubezen. To, da je danes zakon dosti bolj nestabilen kot v preteklosti, ni zaradi tega, ker so ljudje danes nezmožni trajnega sožitja. Konflikti v družini obstajajo od nekdaj, le da so bili ljudje poprej prisiljeni živeti dalje, v skupnosti kljub nerazumevanju, ker so bile družbene norme drugačne. Danes se lahko vsak hip sklene in spet razdre taka skupnost, to ima svoje pozitivne, pa tudi zelo negativne posledice. Negativne predvsem zato, ker ljudje sklepajo zakone brez prevelikega občutka dolžnosti in obveznosti, često brez preudarka, s prijetnim občutkom svobode, ki si jo lahko vsak čas na lahek način spet pribore, ne da bi kaj dosti razmišljal o posledicah svoje lahkomišelnosti, ki so večinoma tragične.

Proces spreminjanja družinskega sožitja v veliki meri razvija v mladem človeku občutek prezgodnje zrelosti in samostojnosti. V navalu navidezne samozavesti in samoodločanja se slepo prepusti afektu ljubezenskega čustva, njegova telesna zrelost brez ovir doživlja zadovoljstvo, dokler ne obstane pred dejstvom, ki ga ni pričakovala. Poraja se nov človek. Ker se je rodil v ljubezni, ga ljubezen uzakoni, čeprav ni vedno tako. In v tem odločilnem trenutku, ko bi se morale pokazati zrelost in samostojnost in samoodločanje, veliko mladih ljudi stoji praznih rok pred neizgovorjeno oblubo. Uzakonjena ljubezen često potem izgublja poezijo, ker je prisiljena v nekaj, kar ne more v redu izpeljati, ker se ni imela časa razvijati v normalnem toku, ker se ni ukvarjala v zadostni meri s prihodnostjo in skače kot tiisti slepi kopalci, ki se žele pod vodo zavedo, da ne znajo v redu plavati, kajti voda je mikavna in priročna.

(Se nadaljuje)

Marija Vizjak

Tiskarski škrat in časnikarska rasa sta vsem ljudem dokaj znana pojma. Znano je tudi dejstvo, da so bili časnikarji od nekdaj zajedljivi (neprijateljni posebno še pri političnih nasprotnikih), že mnogo desetletij pa je minilo, odkar so tisk imenovali za velesilo.

Bralec se ob rednem spremljanju tiska pogosto navdušuje ob iskrcih domislicah, ostrih napadih in duhovičenju, polemikah in malih oglasih. Tudi ta navada se nam je ohranila še od časov, ko so prebirali časnike, tiskane na rumenkastem papirju, naši dedki in babice. Seveda se je pristopalo k reševanju najrazličnejše problematike.

Kako je bilo to — recimo v času rajne Avstroogrške? Majhen skok nazaj — panorama skozi zbirko kompletov v študijski knjižnici.

ČAS: Druga polovica preteklega stoletja.

KRAJ: Avstro-Ogrsko cesarstvo.

GLAVNE OSEBE: sam cesar (čeprav nekoliko potisnjen v ozadje) slovenski veljaki od liberalnih narodnjakov, do narodnjaških konservativcev, preko nemškutarjev, pa vse do »vmesnih« in nedefiniranih, vključujoč »neodvisne« in »napol odvisne«.

Politične razmere so bile v Sloveniji v času, ki ga opisuje naša panorama približno takšne:

Po revoluciji 1848. leta, v kateri so imeli Slovenci kaj siromašen delež, je na Slovenskem zavladovalo popolno politično mrtoilo. Barka slovenskega političnega življenja s kapitanom dr. Janezom Bleiweisom, ki ga je usoda v obliki tajnika kmetijske družbe (citat po I. Prijatelju) postavila za vodnika »slovenstva« (kmetijska družba je namreč izdaja-

Iz tega stališča bode besedoval za jedino, mogočno in svobodno Avstrijo.

Propad Avstrije — mi nismo te besede niti iznašli niti prvi izrekli (zaradi varnosti — op. p.) — bil bi propad razkosanega slovenskega naroda, naj bi nas že podedovala deželohlepna nova Italija ali železna roka Pruska.

Avstrijsko cesarstvo je za nas Slovence zavetje, v katerem si zamoremo rešiti in ohraniti svojo narodnost in na tej podlagi dospeti do največje omike, blagostanja in prave svobode.

Tedaj se bode skazoval »Slovenski narod« veselje zvestega Avstrijca.

Program vsebuje dalje zahteve po uveljavljanju federalističnih načel (za razliko od dualizma, ki so ga v tistem času upajali), »Združeno Slovenijo« in enakovrednost slovenskega jezika. Končuje se z izjavami o

ne zna? Nikakor se torej ni čuditi, da Luka Svetec ne more celo tega trpeti, da se njegovo častno ime po časniki z nedolžnimi klicaji ored pretaolja oznanilom o nerodovitnem členu 19 osnovnih državljanjskih pravic. Ali temu se je po pravici jako čuditi, da ta srbokožni mož tako trdovratno zobe stiska ob tistem očitaniu, katero mu je časopis »Zukunft« na vsa usta v obraz vrgel, da mu je namreč pri državnem poslanstvu plača proa stvar. Kako je to, da naš poslanec Luka Svetec se vseh reči otresa, vedno pere in čisti o teh ciničnih besedah, če jih res ni rekel pa ne zine...?

»Ne, to pa je že prehudo,« so tedaj rekli slovenski veljaki, »stari« namreč, ki jih je »Narod« drugega za drugim izzival in »okarakteriziral«. Ustanovili so »Slovenca«.

bo, biti v pravem pomenu Slovenec. Slovenci pa smo zvesti in odani predzvošeni Habsburški rodovini in avstrijski monarhiji. V tem smislu bode delal tudi »Slovenec« po besedah pesnikovih: »Hrib se omaja in hrast, zvestoba Slovenca ne gane.« No, no, stvar je postala resna! V slovenskih političnih krogih je zaphala burja. Letele so psovke in drug drugemu so si trgali krinke iz obrazov, to je bilo veselje!

»Slovenec« se je razhudil: »Narodova omika« v listu 43 pripoveduje o nekem tepežu v Loki s sarkastičnim pristavkom: »Saj je znano, da je bila Loka in nje bližnja okolica dozdaj glavno gnezdo »mistonov.« — Líst, ki se predrzne tako brezobzirno razžaliti celo mesto in okolico naj ne bi besede »omika« nikoli več zinil.

In se od časa do časa zgražal: »Liberalna nesramnost« »Narod« in »Tagblatte« sta nekaterim škofom darovala »fleisszetel-cek« za pastirske liste... Ali se vam kaj zdeha? Seveda so se eni kot drugi odločno branili obtožb, da zastopajo interese posameznikov. Tako piše »Slovenec«:

»Nobeni listi« nimajo toliko osebnopolitične, kakor lažji — liberalni in med temi ni »Narod« zadnji in pendar rad pisari zoper osebno politiko. V številki 43 pa pravi: »Kakor se ne bo posod kute naprej stillo in posod molitvarjenje zahtevalo, pa je kompromis med razboritimi ljudmi lehak« — govorjenja je tukaj zlasti o »Matteia«, koliko je tam »molitvarstva«, koliko kut se naprej sili, to vsak lahko ve, torej lahko tudi ve, koliko je »narodova« krepljanje na rodoljube vredno. Pač pa bi se po pravici smelo reči nasprotno. Kolikor se ne bi posod »Narodova« brezverstvo naprej sililo in posod laži — liberalstvo zahtevalo, pa je kompromis med razumnimi ljudmi lehak! Pravil je ob novem letu, da bo opustil osebno politiko, toda brez napadanja na osebe, ta list ne more živeti, kakor žaba ne brez luže in blata.

Tako so se kregali. Tako se kregajo tudi dandanes. Le tisti čitatelji, ki so se včasih za osem goldinarjev in deset krajčev letno naročnine krepko raznemali, jih ne berejo več. Danes so lepo mirni, ležijo na policah, vezani v trdne platnice.

P. Bronzan

Nemirna polica

la edini slovenski časopis v tem času »Kmetijske in rokodelske novice«, je brodarila brez cilja, malo sem, malo tja, ob neizmernem veselju posadke, kadar je do nje padla kakšna drobtinica s cesarske mize.

V to tihožitje se je od časa do časa pikoval Fran Levstik, edina garjeva ovca, ki si je upala kaj odločnega povedati v časniku »Najprej« Le-ta pa je kaj kmalu moral »stopiti nazaj«, z drugimi besedami propasti.

V Slovenskih političnih vrhovih je prišlo do cepitve na »Mladoslovence« in »Staroslovence«. Eni in drugi so pričeli organizirati velike ljudske shode — tabore, kjer so se postavoiljali z več ali manj »revolucionarnimi narodobudniškimi« govori. Obdobje, ki so se »Mladoslovenci« in »Staroslovenci« pripravili in se obkladali z najrazličnejšimi ozdeoki in pridevniki, imenujemo kulturni boj. Casopisa »Slovenec« in »Slovenski narod« sta bili glasili klerikalnih konservativcev oz. liberalcev, »starih« in »mladih«.

„Slovenskega naroda“ politični program

V Mariboru je 2. aprila 1868 izšla prva številka časopisa »Slovenski narod«. V uvodniku se nam lepo predstavi s političnim programom: »Kakor že ime kaže, namenjen je naš list slovenskemu narodu v besede najširšem pomenu: Blagostanje in korist narodova je in oslone njegovo prvo in glavno rodilo.

vzajemni pomoči oseh slovenskih bratov v Avstriji in južnih sosedov Hrvatov in Srbov.

Vse bi bilo lepo in prav, ko bi »Slovenski narod« pisal samo tako, zbiral novice iz Slovenske Bistrice, Gradca, Ljubljane, Celja in drugod, objavljal miroljubne oglase kot je npr. tale:

Oglasnik

Podpisani naznanja, da je s pričetkom prejšega mesca sam prevzel gostionico (pisano približno tako, kot bi to danes storil mariborski »Večer«) v svoji hiši pri »Sandmistu«, po domače pri »Hanzekus«. Tedaj uljudno vabim vsa gospoda, posebno deželane, ki dohajajo v Maribor, naj ga s svojim obiskom počaste. Skrb mi bo za okusno jed in pijačo po nizki ceni in za snažne postelje in sobe, ter za postrežbo sploh. Prostoren hlev za konje in veliko dvorišče za vozove je pripravljeno. Tudi kupujem in prodajam vino po vedrih in polovnjakih.

Rapočev Janez
po domače Hanzek
gostioničar

Pa drag ni dal Jurčiču et Comp. miru, v »Narodu« so se pojavili članki kot tale z naslovom: »Vade mecum poslancu L. Svetcu« — in to na prvi strani:

Gospod poslanec Luka Svetec ni več stari Svetec! Tako je djal davi v kavarni domorodec prebravši njegovo zagovarjanje v poslednjih »Novicah«. In človek res ne ve, kaj bi rekel. Da so naši ljubljanski razproakti zelo občutljive kože kdo tega

„Slovenec“ - političen list za slovenski narod

»Dandanes nihče ne more več prezirati, kako važni so politični listi. Brez političnih listov se nobena stranka ne more utrditi, naj je še tako velika, z listom pa si tudi slaba pridobi čedalje več moči in izpodrine naposled svoje nasprotnike, začinja »Slovenec« v uvodniku in nadaljuje: »Slovenski rodoljubi čutili so to že zdavnaj. V ta namen so bili ustanovili »Slovenski narod«. Z veseljem smo ga pozdravljali, ko je bil zagledal beli dan, ker smo zadržno upali, da bo pravi političen organ naroda slovenskega. Toda zlasti v zadnjem času stopil je ta list med številu listih, katerih opravilo je, da pobirajo laži, psujejo in grdiijo tiste, ki niso z njimi enakih misel ter so narodu v spridenje, ne pa korist. Nasledek tega početja je zdražba in sovražstvo med rojaki, ki so poprej vedno bili složni in so v tej slogi nasprotnikom kljubovali in pa aramota pred sovražniki in tujci.

Zivopotreben, torej od vseh strani zaželjen je bil nov list, kateri bi možato, nepristransko in ob enem pošteno in olikano zastopal zadeve naroda slovenskega. To so sprevideli ost pravi rodoljubi, katerim je blagor naroda slovenskega resnično pri srcu in ustanovili so »Slovenca«, kteri danes prvokrat stopi pred spoštovane slovenske čitatelje. Prizadeval si

OBISKALI SO NAS

Te dni so prišli na obisk v Maribor predstavniki višjih šol in fakultet iz Prištine. Bili so tri dni gostje mariborskega združenja visokošolskih zavodov. Namen njihovega obiska je bil, utrditi prijateljske vezi in izmenjava izkušenj o metodah dela, o problemih izrednega študija, o povezavi študija z gospodarstvom in podobno.

Ker je Priština prav tako, kot Maribor, mlado visokošolsko mesto, smo zaprosili prodekana pravne fakultete v Prištini dr. Marka Krasniča, da nam odgovori na nekaj vprašanj o življenju njihovih študentov.

● **Kakšne visokošolske zavode imate v Prištini?**

— Dosedaj so bile pri nas ustanovljene: pravno-ekonomska fakulteta, filozofska fakulteta, višja pravna šola, višja tehniška šola, višja agronomska šola in višja ekonomska komercialna šola.

● **Ali imate enake študijske programe kot ostale šole in kako rešujete vprašanje študijskega materiala?**

Programi vseh naših šol so vsklajeni z ostalimi fakultetami tako, da se lahko študent, ko konča višjo šolo brez kakršnihkoli izpitov vpiše na fakulteto iste stroke. Glede študijskega materiala skušamo problem rešiti z izdajanjem lastnih skript — podobno kot pri vas. Študent plača za list skript največ 3 dinarje. Razliko pokrijemo z raznimi skladi ter z zmanjšanjem stroškov izdaj na primer: pisec skript dobi povprečno le 10.000 dinarjev.

● **Kako rešujete ostale študentske probleme (prehrana, stanovanje, socialno-ekonomska pomoč)?**

Precej problemov nam je uspelo rešiti, precej vprašanj pa je za enkrat ostalo odprtih. Študentje imajo svojo menzo, vendar je njena

kapaciteta premala. Sedaj delamo na adaptaciji še ene menze, ki bo prav tako izključno služila študentom. Na jesen bomo pričeli z gradnjo študentskega doma. Vprašanje nastanbe smo doslej reševali s »krpanjem« po manjših domovih. Glede socialne pomoči študentov pa naj obojem, da tudi pri nas ta problem delno rešujemo s subvencijami. Pri nas ima 50% študentov štipendije, nekateri pa so si najeli študijske kredite.

● **Kakšni so študijski uspehi?**

— Ne morem reči, da so dobri. Pri lanskem prehodu iz prvega letnika v drugi ni izpolnilo pogojev na naši šoli skoro polovica študentov. Študent, ki se želi vpisati v drugi letnik mora opraviti vse izpite predavanih predmetov. Tistim, katerim je manjkalo le en izpit, smo dovolili pogojen vpis. Kljub temu je bil vpis velik. Redni študentje imajo pri nas tri izpitne roke in jih povprečno 30% odstopi od prijavljene izpita. Izredni študentje pa imajo 6 izpitnih rokov; v januarju in februarju se je pripetilo, da jih celo do 80% ni pristopilo k izpitu. Mislim, da lahko vzrok iščemo v preobremenjenosti s sestavo letnih bilanc.

● **Vaši vtisi o Mariboru?**

— Maribor mi je zelo všeč. Sicer pa nisem tu prvič. Pred dvema letoma sem bil za krajši čas tudi na Pohorju.

Bilo bi koristno, ko bi poleg predstavnikov vašega združenja prišli k nam tudi predstavniki študentov. Tako bi lahko najbolje spoznali življenje naših študentov in reševali nekatere probleme.

V maju se bo sestal Plenum CO, ki bo obravnaval najaktualnejša vprašanja iz problematike ZS Jugoslavije.

Najosnovnejše vprašanje, ki se mu bo posvetil Plenum, je idejna vzgoja študentov. V letošnjem letu so bolj kot kdajkoli doslej oživele razprave o politično ideološkem delu organizacije Zveze študentov in osnovnih organizacij ZK na visokošolskih zavodih. Pred nedavnim je bil v Zagrebu sklican sestanek sekretarjev Univerzitetnih komitejev ZK in predsednikov Univerzitetnih odborov ZS.

Politična aktivnost na visokošolskih zavodih je nakazala mnogo vprašanj, ki se jim moramo iz dneva v dan resno posvečati. Posebno aktualna problematika visokih šol in Univerz je povezana z našim kulturnim in znanstvenim delom. Posvetiti je treba mnogo pozornosti idejnemu pojmovanju, ki jih srečujemo med študirajočo mladino, gre posebno za nekatere negativne pojave, ko se napačno tolmači vloga inteligence v naši družbi. Te negativne težnje se posebno jasno kažejo v današnjem sistemu delitve, v odnosu med štipendisti in štipenditorji, v splošnem odnosu do intelektualnega dela in v končni črti do dela nasploh. Plenum bo moral razpravljati o

vprašanju idejnosti pouka in posebej o predmetu Osnove družbenih ved, ki se predava na vseh visokošolskih ustanovah.

Pri pripravljanju Plenuma bo vzpostavljeno tesno sodelovanje s CK ZMJ, ki pripravlja podoben material.

V drugi polovici aprila bo sklican sestanek nekaterih članov CO in Univerzitetnih odborov z uredniki študentskih listov. Na tem sestanku bodo razpravljali o vlogi študentskega tiska pri idejno-političnem izobraževanju študentov in organizaciji družabnega življenja študentov.

Posebna komisija bo v kratkem proučila vprašanje zdravstvenega zavarovanja študentov. Po podrobni analizi stanja zdravstvenega zavarovanja bo konec aprila ali v začetku maja poseben sestanek CO o tem vprašanju.

Na III. plenumu CO so razpravljali o vlogi organizacije ZS pri poboljšanju študijskih uspehov študentov.

Študentski kulturni teden v Mariboru

V času od 8. do 15. aprila 1963 bo v Mariboru študentski kulturni teden. S priveditvami v okviru tedna goste seznanjeni preko dnevnega časopisa.

Študentje v svetu

BEOGRAD:

Na Sirojni fakulteti v Beogradu je s temo: »Sistem izpuščanja ladij v vodo« doktoriral Rašid Hamid al Ana. Ob tej priliki so mu naši študentje priredili majhno svečanost in se tako od njega poslovili. Rašid

Hamid al Ana, ki je bil v Jugoslaviji na specializaciji od 1959. leta, se je ob zaključku vsem zahvalil za materialno in moralno pomoč ter poudaril, da se je pri nas počutil kot doma. Te dni se je vrnil v Irak.

MARTINIQUE:

Te dni so kolonialne oblasti zaprle v Martiniqueu tri študente. Eden izmed njih, predsednik unije, je bil zaprt 48 ur ter nato izgnan iz Martiniquea. Ostala dva so zadržali v zaporu. Nacionalna unija študentov Martiniquea je obvestila o dogodku Mednarodno zvezo študentov.

MOSKVA:

Na sovjetskih tehniških šolah je bil uveden predmet umetniškega izobraževanja. Preko tega predmeta se bodo študentje seznanjali s klasično sovjetsko in svetovno literaturo, z osnovami arhitekture, glasbe in slikarstva. Program predmeta obsega tudi sestanke in diskusije s priznanimi gledališkimi in filmskimi ustvarjalci in glasbeniki.

MILANO:

Študentje fakultete za arhitekturo Univerze v Milanu so organizirali nenavadno stavko. Zabarikadirali so se v svoje učilnice in se odločili, da ne bodo dovolili profesorjem pristopa tako dolgo, dokler jim ti ne zagotovijo ostrejšega kriterija pri izpiti. Študentje trdijo, da so bili kriteriji premalo strogi in zaradi tega ni bilo nobene selekcije. V začetku stavkajoči sploh niso zapuščali fakultete, ampak so jim prijatelji prinašali hrano. Sedaj so uvedli »dežurstvo« in tako izmenično stavka 50 študentov. Vseh stavkajočih je okoli 400.

ADEN:

Policija je zaprla 25 študentov, ki so demonstrirali zaradi represalij, ki jih oblast izvaja nad simpatizerji revolucije v Jemenu in ZAR.

BALTIMOORE:

Policija v Baltimooru v ZDA je zaprla preko 330 študentov, med katerimi je bilo precejšnje število črncev, ki so sodelovali v demonstracijah proti rasni diskriminaciji. Zaprti študentje bodo morali pred sodišče.

COLOMBO:

Na mitingu, ki je bil v Celombu na poziv Unije študentov Cejlona, so izrazili prisotni nezadovoljstvo zaradi akeije ZDA proti Cejlonu. Z mitinga, na katerem je bilo preko tisoč študentov, je bila poslana cejlonski vladi zahteva po popolni nacionalizaciji vseh inozemskih družb v državi.

... bi se na lep način obrnil na uprave nekaterih šol, ki razpisujejo izpitne roke samo enkrat mesečno in jim razložil, kako lepo bi bilo, ko bi študentom dovolili vsaj dvakrat mesečno opravljati izpite, kot je to že na nekaterih šolah.

ko bil bi ŠVRK

... bi v hitrem tečaju naučil kolege, ki delajo pri odboru ZŠ MVZ nekaj osnov slovenske slovnice, mogoče bi se potem nekoliko zamislili predno bi pošiljali po šolah objave, kot je bila tista o filmskem teatru.

... bi se splazil v Maistrovo ulico 5/III, soba 44 in 45, in prav pošteno oplazil in ošvrknil z vseh strani kolege in kolegice, ki so sejo UO v Ljubljani izkoristili za sindikalni izlet, saj se jih je tja odpeljalo kar 5 (pet) + dva urednika Katedre.

Op. p.* seja je trajala celih 29 minut!

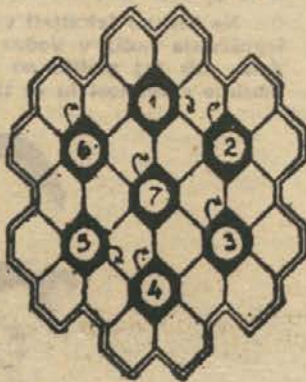

BREZ BESED

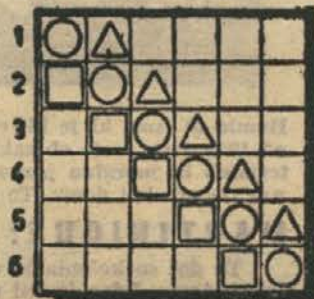
— Ja, veš, pritožili so se, da prinese študent s šole premalo praktičnega znanja, pa tako sedaj prakticiram za direktorja!

SATOVNICA

1. spolne žleze
2. gorilna snov
3. gorski ščinkavec
4. francoski klasicistični traged (Jean Baptiste)
5. desni pritok Morave pri Svilajncu
6. neotesanec, prostak, zarobljenec

IZPOLNJEVALKA

1. graciozni francoski ples
2. nemški filozof, Kantov nasprotnik (Friedrich Heinrich)
3. pregrešek, hudodelstvo, kaznivo dejanje
4. enote teritorialne opredelitve
5. Španski filozof (Y Gasset)
6. kolnica, vozarna

Ob pravilni rešitvi dobimo v treh posebej označenih diagonalnih vrstah tri mesta v Južni Španiji.

DVE HUMORESKI

VEDNO PO MODI

Kako srečen je tisti, ki se lahko brez odvečnega denarja oblači sodobno po modi. Tudi jaz sem srečen. Moji dobri prijatelji z nekoliko debelejšimi mošnjami od moje, strmiijo v neprikriti zavisti in škodoželjnosti za mano, ko se prikazem na cesti oblečen in obut v znaku zadnjega krika mode.

Moda je moda. Tisti, ki jo upošteva, je v družbi vedno cenjen. Kolikor je ta cenjenost neločljivo združena z zavistjo in škodoželjnostjo, je zopet druga zadeva. Na to se ne oziram. Zame je važno, da sem sodoben, da se dobesedno držim modnih novitet in da me upoštevajo. Če pa se za menoj obračajo glave in me spremlja nič koliko dobrohotnih pogledov, me pa to prav nič ne moti. Čemu?

☆

Spominjam se, ko so še despotsko vladale kravate samoveznice. Nositi sem jih

začel šele dolgo, dolgo po njihovem »izidu« in še otroci s skrbno obdelanimi prečkami so jih nosili pred menoj. Čim pa je bilo mogoče zaznati, da prodirajo kravate na vezanje s takrat popolnoma pozabljenimi vzorci, sem postal pozoren. Komaj nekaj dni je minilo od objave novega modnega krika in že sem imel kravato obešeno okrog vratu. Dolgo sem kraljeval z njo kot prvi nosilec mode.

Tudi »špičaki« so prišli na vrsto. Tukaj šele je zablestela moja osebnost. Skoraj bi lahko trdil, da sem jih imel obute isti dan, ko so začeli prek časopisa propagirati novo obutveno modo (mogoče sem jih začel nositi še teden ali dva prej). Ob tej moji sodobnosti so bili pogledi prijateljev vse prej kot dobrohotni. To dobro vem.

Ko je nastopila doba metuljkov, nisem prav nič zastajal. Z metuljčkom okrog vratu sem dobesedno trium-

firal na prvem plesu po izbruhu novega modnega vala. V tem trenutku sem se spomnil, da mi je takrat kolega ponujal za mojega fletnega metuljčka trikratno ceno. Pa se nisem dal premotiti. Na koncu bi mi lahko moji nasprotniki očitati še oderuštvo. Nak, tega pa ne maram.

Tudi sedaj se moram smejati. Pred kratkim sem namreč zasledil, da začenja obutvena moda zahtevati čevlje z gumbi. To je šele zame prava sreča! Nič ni namreč lažjega, kot ugoditi tej novi modni zahtevi. Primer je isti kot pri drugih modnih krikih. Moj oče, bog mu daj vse dobro, mi je po svoji smrti že pred skoraj desetimi leti zapustil vso svojo garderobo. Dosedanje izkušnje so mi zadostna garancija, da se bom lahko še vrsto let nosil po modi, vse to pa po zaslugi mojega dobrega očeta.

Čevlje na gumbke že nosim.

KOZE

Gospa Ribič je bila zelo pobožna ženska. Poznala je vseh deset cerkvenih zapovedi in vse duhovnike, ki so se odlikovali z dolgimi pridigami. Nikoli ni globlje razmišljala o življenju, le verovala je vanj. Sleherni dan je čepela v cerkvi in pregibala ustnice, a pri tem mislila na vse drugo, le na boga ne. Največkrat in najrajši je mislila na svoje koze.

Ko je z možem praznovala 25. obletnico poroke, je od sina dobila darilo, po katerem je toliko hrepenela. Tri koze. Bila je presrečna. Od takrat je vsak dan, uro ali več, stala pred hlevom, gledala koze in se pogovarjala z njimi, v cerkvi pa jih je priporočala bogu in molila za njihovo zdravje. Tako je živela mirno in daleč v stran od vseh velikih nadležnih reči.

Nekega zgodnjega jutra je spet nesla kozam hrano in se skoraj zgrudila, ko je opazila dve kozi, zvijajoči se v krčih. Samo kozel je s poskakovanjem prešerno dokazoval, da je še zdrav in pri močeh.

»Moj bog, kaj se vam je zgodilo, dušice moje!« je izdavila Nato se ji je zavrtelo pred očmi. Ni izgubljala časa. Hitro se je zbrala, sklenila roke in začela moliti. »Moj bog, samo molitev mi ne bo pomagala,« ji je šinilo takoj v glavo. »Trebaj si bo pomagati na drug način. Kaj, ko bi obdarila tiste, ki nimajo niti toliko kot moje koze?« Z veseljem se je oprijela te misli.

Nedaleč je stanovala žena z otrokom, zelo revna in bolehná. »Njej bom pomagala — in koze bodo ozdravele,« je globoko vzdihnila. Takoj se je napotila k revni ženi Gospo Ribičevo so ob vstopu zaščemele oči, ko je opazila, v kakšni bedi živi revica z otrokom. »Oprostite, gospa,« je dejala po pozdravu. »Prinesla sem vam nekaj denarja. Veste, ni veliko, toda upam, da vam bom s tem vsaj malo ustrela. Ah, ne čudite se... veste, sam bog mi je dal to lepo misel.« Pogledala je v nebo in zamaknjeno nadaljevala: »Kakor da mi je rekkel: Pomagaj drugim in jaz

bom tebi.« Da, da, prav tako je bilo!« je vzključila gospa s kozami, trdno prepričana da je bilo res tako.

Uboga žena se ni in ni znala dovolj zahvaliti Z obžokanimi očmi se je obrnila proti Ribičevi, a ona je samo prikimala in odšla. Med potjo je sklenila roke ter pomolila. V mislih je že videla koze zdrave in krepke, kako živahno poskakujejo okoli nje.

Pred hlevom se je zasopla ustavila. Koze so stale na nogah in žrle. Videti so bile zdrave.

»O bog, kako si dober!« se ji je iztrgal iz globine prsi krik, poln hvaležnosti in poplačanega zaupanja v boga. Ko si je opomogla je stekla možu povedat veselo novico. »Koze so zdrave, čuješ, koze so zdrave!«

»Vem, vem,« je prikimal mož in umolknil. Nikoli pa ji ni povedal, da je med tem ko je ona pomagala revnim, poklical živinozdravnika, ki je kozam dal ustrezno zdravilo, potem ko je ugotovil, da jim ni nič hudega.